

DIRVA

THE FIELD

Nr. 16
Vasaris-Febr. 24, 1958
Cleveland, Ohio

LIETUVOS NAUJIENŲ ATRANKA

VADAI LIKO BEVEIK TIE PATYS

Vasario 15 d. Vilniuje pasibaigusiame X-jame LKP suvažiavime išrinktas naujas partijos biuras ir sekretoriatas.

Sekretoriai liko visi tie patys, kurie pastaruoju laiku buvo: Sniečkus, Šarkovas (atsiradęs Lietuvoje 1956 metų pradžioje), Niunka, Maniūšis, Barauskas. Be šių, į biurą dar įeina ligi šiol jame buvę: K. Liaudis, E. Ozarskis, J. Paleckis ir M. Šumauskas.

Nauji išrinkti — Bieliauskas ir Zimanas (ilgą laiką buvęs kandidatu į biurą, "Tiesos" vyr. redaktorius). Šie naujieji užėmė Kenevičiaus ir Levickio vietas. Kenevičius — Vilniaus partinis veikėjas, lenkas. Levickis (Piotr Adamovič) 1956 metų pradžioje atsirado iš nežinios. Buvo partijos biure ir pirmuoju min. pirm. pavaduotoju (prie M. Šumausko). Galimas dalykas, kad bus išnykęs nežinio, kaip iš jos ir atsirado.

Durpių gamyba

Sniečkus partijos suvažiavime tvirtino, kad 1957 metais Lietuvoje parengta vartoti apie 2 milijonus tonų durpių.

Nemuno elektrinės

Planuojama, kad Kauno hidroelektrinė iš dalies galėsianti pradėti veikti 1959 metų pabaigoje. Baigus šią, būsimąją pradedta statyti kita hidroelektrinė ant Nemuno — ties Tilže, o vėliau ties Alytumi ir ties Biršto nu. Konkrecios tų darbų datos dar nenumatytos.

Kėdainių cukraus fabrikas

Vėl pradėta kalbėti apie ketvirtąjo cukraus fabriko statymą Lietuvoje (laikas konkrečiai dar nenumatytas). Fabriko statyba projektuojama ties Kėdainiais, kur buvo jau numatyta jį statyti 1940 metais.

Peikia, bet laiko

Seniau daug kartų buvo peikiamas Vilniuje veikusios statybinių medžiagų ministras Molotokas (Georgijus Antonovičius), bet pernykščio perorganizavimo metu, ministeriją panaikinus, Molotovas tapo statybinių medžiagų valdybos viršininku. Dabar Sniečkus partijos suvažiavime vėl sakė: "Statybinių medžiagų gamyba atsilieka daugeliu atvejų dėl to, kad šiai gamybos šakai blogai vadovauja valdybos viršininkas draugas Molotokas ir jo pavaduotojai" (I. Slučevskis, K. Gotautas).

Kolektyvinių ir valstybinių ūkių "pranašumas"

Negalutiniaus duomenimis, 1957 metais Lietuvoje visame žemės ūkyje iš 100 ha naudmenų (t. y., ariamos žemės, pievų ir ganyklų) buvo gauta vidutiniškai po 64,6 centnerius (6,460 kilogramų) mėsos ir po 319 centnerių pieno.

Bet paėmus tik "socialistinių" ūkio sektorių, tai yra kolchozus ir sovchozus (kur sovchozai, nors ir negausūs, bet keleriopai stipresni už kolchozus), tie mėsos ir pieno derliaus skaičiai visai kitoki, būtent, iš 100 ha tik 21,7 cent. mėsos ir tik 102,3 cent. pieno (o atskirai kolchozų pieno vidurkis — 91,4 cent.).

Kadangi šalia kolchozų ir sovchozų, neskaitytą keletą ūkių prie mokyklų bei invalidų namų, yra tik privačiai naudoti duoti sklypeliai (jų yra apie 360,000,

kiekvienas paprastai tik po 0,6 ha), tai tik tie sklypeliai ir galėjo bendrą gamybos vidurkį pakelti maždaug triskart aukščiau, negu kolektyvai pasiekė.

Marijampoliečių derliai

Grūdinių kultūrų derliaus požūriū 1957 metais geriausias rajonas buvęs Marijampolės (dabar vad. Kapsuko): negalutiniaus duomenimis, tenai gauta apie 13 centnerių iš ha. Toks vidutinis grūdinių kultūrų derlius buvo ir 1939 metais visame Marijampolės apskrityje, apie triskart didesniame už dabartinį (Kapsuko) rajoną. Apie 11 cent. iš ha grūdinių kultūrų derliaus buvo gaunama visame Lietuvos plote 1935-39 metais.

1956 metais ir tas geriausias rajonas (maždaug tik viena aštuoniasdešimtoji visos Lietuvos ploto dalis) grūdinių kultūrų derliaus gavo tik nepilnus 9 centnerius iš ha.

Vienų trąšų daugiau, kitų mažai

Lietuvos žemės ūkiui dabar esą tiekiami mineralinių trąšų keturis kartus daugiau, negu nepriklausomybės laikais. Tačiau laukai esą vistiek menkiausiai patiepti, kadangi daug mažiau tėra natūralaus mėšlo (be to, menkiausiai rūpinamasi jo išvežimu į lauką).

Kukurūzai pateisina tik ketvirtąją dalį

1957 metais kukurūzai Lietuvoje vidutiniškai davė tik 94 centnerius žaliavos masės iš hektaro, ir tik trečdalis tos masės tepanaudota silosui. Kukurūzų auginimo propagandistai visada skaičiuoja, kad jų žaliavos masės turi būti gaunama apie 500 centnerių, ar bent ne mažiau kaip 400 cent. iš ha. Tik keliose vietose susilaukta propagandistų numatyto derliaus. Partija reikalauja augintojus "pasitaisyti" (LNA).

ZINIOS IŠ N. ZELANDIJOS

PARODA LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS SUKAKČIAI PAMINĖTI

Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo 40 metų sukakčiai paminėti Aucklando miesto bibliotekoje surengta paroda.

Erdviame bibliotekos vestibul-

lyje ant sienų kabo Lietuvos vėliava, Vytis, istoriniai ir Nepriklausomos Lietuvos žemėlapiai ir plakatas, paaiškinąs lietuvių tautos kilmę, kalbą bei istoriją.

Parodoje vyrauja vaizdų bei meno knygos. Yra juostų, medžio, odos išdirbinių, pašto ženklų, gintaro, medalių ir pinigų rinkinių, kuriame seniausia moneta yra iš 1527 metų.

Penki stikliniai stalai skirti pavaizduoti Vilnių, Lietuvos sostinę, lietuvių meną, liudius meną, nepriklausomybės laikus (knygomis) ir mūsų rankdarbius, pinigų ir kt.

Paroda tęsiasi nuo vasario 12 d. iki 24 d. Ją surengė lietuvių studentas. Ekspozatą paskolino Aucklande gyveną lietuvių.

Nepriklausomybės šventės išvakarėse "Auckland Star" dienraštis įdėjo trijų lietuvių — M. Babrauskaitės, N. Liutikaitės ir D. Niparaitės — nuotrauką tautiniuose drabužiuose, darytą minėtoje parodoje. Šalia telpančiame straipsnyje paminima Lietuvos Nepriklausomybės šventę, sovietų okupacijos žiaurumai ir tuvių.

ARBA SU RUSAIS, ARBA SUNAIKINIMAS!

Trečio kelio nėr! — skelbia Sniečkus

Komunistų partijos suvažiavime Vilniuje, vasario 12 dieną, Sniečkus kalbėjo:

— Įvairias revizionistines tendencijas stengiasi aktyviai skatinti lietuviški buržuaziniai nacionalistai, išsidanginę į užsienius ir parsisamdę Amerikos imperialistams. LKP davė griežtą atkirtį visiems tiems priešų mėginimams.

— Iš visų kapitalistinių atgyventų žmonių sąmonėje gajausi yra nacionalistiniai prietariai. Į šiuos prietarus labiausiai ir stengiasi įsikibti buržuaziniai nacionalistai. Jie kaip ir jų šeiminiškai Amerikos imperialistai, gerai žino, kad antisocialistiniams šūkiams nepalenks į savo pusę Lietuvos darbo žmonių. Nacionalistiniai prietariai yra tas arkliukas, kuris turįs padėti nacionalistams nukreipti atskirus darbo žmonių sluoksnius ir ypač atskiras jaunųjų grupes prieš proletarinio internacionalizmo kelią į nacionalinio komunizmo klystkelius. Nacionalistiniams prietarams, ypač antirusiškos nuotaikoms kurstyti priešas, be kita ko, stengiasi panaudoti tą faktą, kad lietuvių tauta daugelį metų kentė sunkią nacionalinę priepaūdą. Jie stengiasi sutapatinti socializmą su rusų tauta.

paberiamą keletas komplimentų lietuvių tautai, turinčiai seniausią iš dabar pasaulyje vartojamų kalbų bei turinčią istoriją Europos civilizacijos raidoje.

Nepriklausomybės sukakties minėjimą Aucklande surengė LB Apylinkės Valdyba vasario 16 d.

Apylinkės pirm. J. Pečiulaitis pasveikino susirinkusius, linkėdamas ir toliau likti ištikimais savo tautai ir papročiams.

J. Gaigalas skaitė kruopščiai paruoštą paskaitą, apimančią nepriklausomybės laikotarpį iki laisvės netekimo dienų. Jo žodžiais, Lietuvoje pasiektas gerbūvis ir pažanga buvo visos tautos nuopelnas, bendromis jėgomis pasiektas ir darbininko ir tarnautojo ir mokslininko.

Jaunieji paskambino ir padėkavo. E. Paukštienė paskaitė savo literatūrinį kūrinėlį.

Po oficialios dalies sekė kavutė, kurios metu surinkta 26 sv. Tautos Fondui, Vasario 16-sios gimnazijai ir vargo mokykloms. Minėjime dalyvavo apie 50 lietuvių.

G. P.

Prie Kapitolio, Washington, sniego taip pat buvo iškritę 13 colių.

"savų" komunistų uolesniu auklėjimu, lietuvių kalbos vartojimu, "liaudies tradicijų" gaivimu, bet kartu ragino ir kovoti su praeties garbinimu, Lietuvos istorijos "suasmeninimu" ("Smetonos laikai" — tebėra populiarus posakis Lietuvoje) ir su "buržuazinio nacionalizmo atgyvenomis" literatūroje. (LNA)

Graikų mokslininkas N. C. Christofilos jau prieš septynerius metus siūlė JAV mokslo įstaigoms geresnius metodus atomo skaldymo darbams. Tik po septynerių metų buvo išklaustas ir dabar gaudamas \$10,000 algos dirba Calif.

RUSAI BANDE NAUJĄ ATOMINĮ GINKLĄ

JAV atominės energijos komisija paskelbė, kad vasario 23 d. sovietai savo teritorijoje bandė naują atominį ginklą. Komisijos komunikate nenurodoma ginklo rūšis, tačiau iš kitų duomenų tenka spėti, jog tai buvusi hidrogeninė bomba. Komunikate taip pat tiksliau nenurodoma sprogdinimo vieta, tačiau žiniomis iš Tokijo, ji buvusi sprogdinta Sibiro arktinėje zonoje.

Atominės energijos komisija yra paskelbusi jau 27 sovietų bandymus, tačiau jų galėję būti daugiau, nes skelbiami esą tik svarbesnieji.

INDONEZIJĄ BOMBARDUOJA SUKILĖLIUS

Praslinkus savaitei po sukilėlių išteikto ultimatumo, Indonezijos vyriausybė pradėjo karinius veiksmus, bombarduodama tris sukilėlių miestus Centrinėje Sumatroje ir Šiaur. Celebes. Amerikinės gamybos lėktuvais buvo bombarduotos radijo, telefono ir pašto stotys bei tiltai. Žmonių aukų lig šiol nesą.

Pietinės Sumatros delegacija baigė trijų dienų pasikalbėjimus su prez. Sukarno ir buv. viceprez. Hatta. Delegatai prašė vengti pilietinio karo ir siūlėsi tarpininkauti deryboms tarp vyriausybės ir sukilėlių vadų.

Sukilėliai, kaip pranešama iš kitų šaltinių, iešką pirkti laivų, kad galėtų pulti vyriausybinių pozicijų.

VISAM PASAULY

• Egipto ir Sirijos gyventojai vasario 21 d. pravestame plebiscite pritarė abiejų kraštų susijungimui ir Nasserio išrinkimui Jungt. Arabų Respublikos prezidentu.

• Raketų bazė Britanijoje, pagal Washington pasirašytą sutartį, bus pradėtos statyti dar prieš šių metų pabaigą.

• JAV valstybės departamentas, atsakydamas į komunistinės Kinijos propagandinį pasiūlymą atitraukti visas svetimas jėgas iš Korėjos, pareiškė, kad JAV to klausimo net nesvarstys tol, kol komunistai nesutiks Korėjoje leisti laisvų rinkimų po JT priežiūra.

• Švedijos gynybos ministeris Sven Andersson pareiškė, kad švedų kariuomenė būsimi apginkluota artimų distancijų raketomis.

• JAV armijai leista šiais metais į erdvę iššauti dar 5 žemės satelitus. Taip pat leista laivui dar kartą bandyti iššauti Vanguardo satelitą, tačiau dar nėra patvirtintas aviacijos projekto paleisti 3,000 sv. "erdvės vežimą".

• JAV senato komisija patvirtino projektą, pagal kurį pašto tarifas bus siūlomas pakelti iki 5 c. užmiestiniams laiškam, iki 4 c. vietiniams laiškam ir iki 8 centų oro pašto laiškam.

• Lenkijoje, Zuomino mieste, areštuoti 8 asmenys, jų tarpe ir vietos kunigas už bandymą neįsileisti mirusio komunisto į katalikų kapus.

• Syngman Rhee, P. Korėjos prezidentas, pasidavė JAV spaudimui ir sutiko sumažinti P. Korėjos kariuomenę, kuri dabar siekia apie 650,000 vyrų.

• NATO narių diplomatiniai atstovai Bukarešte boikotavo Vengrijos komunistų vado Kadaro sutikimą Bukarešte.

• Prezidento rinkimus Argentinoje laimėjo Perono šalininkas adv. Arturo Frondizi.

• Prez. Eisenhoweris specialiu laiške kongresui paprašė 3,9 bil. dol. užsienų pagalbos fondui. Laiške pabrėžiama, kad pagalbos programos sumažinti-

JIE ĮSIJUNGĖ I 179 EILĖ

Penkiasdešimt pirmuoju šimtininku į Dirvos talką įsijungė inžinierius Algirdas Nasvytis su \$100.00 įnašu.

Inž. A. Nasvytis yra aktyvus visuomenininkas, sportinio lietuvių gyvenimo organizatorius, Lietuvių Bendruomenės tarybos ir valdybos narys.

Taip pat į Dirvos talką naujai įsijungė šie clevelandiečiai, įnešdami:

L. ir K. Morkūnai	\$50.00
Mykolas Ratkus	\$25.00
A. Spirikaitis	\$25.00
Linas Staškūnas	\$25.00
Pranas Židonis	\$10.00

Su šiais skelbiamais įnašais iš viso gauta\$11,557.95

Dar būtinai reikia

sukelti\$8,442.05

Anksčiau mes buvome skelbę, kad vykdomą piniginių vųjų baigsim su Vasario mėn. 16-tąja, bet kadangi reikiamos pinigų sumos iki to laiko nesukėlėme, vųjų pratęsiame iki birželio mėn. 1 d.

Per tą laiką dar kartą bus kreiptasi į mūsų bičiulius ir talpininkus, kad savo įnašais padėtų mums visus skelbiamus darbus įvykdyti.

Kai kas dar ir dabar teiraujasi, ar ta \$20,000 skelbiama suma būtinai reikalinga, ar ji kartais nėra išpūsta? Į tokius klausimus mes jau anksčiau esame pastebėję, kad ji yra pati mažiausioji, nes su \$20,000 visų reikiamų mašinų negalima įsigyti, vienok mes turime galimybes ir su tokią suma numatytus darbus įvykdyti. Kas iš mūsų rėmėjų ar talkininkų apie spaudos mašinų kainas nors kiek nusimano, tam tokie klausimai visiškai nekykla ir niekad negali kilti.

Pratęsdami vųjų tikime, kad dar daug Dirvos bičiulių į mūsų prašymą atsilieps ir mūsų darbą nuoširdžiai parems.

mas arba nutraukimas padidintų pavojų laisvajam pasauliui, priverstų prie mokesčių kėlimo Amerikoje ir pareikalautų išlaikyti didesnę kariuomenę.

Didžioji prašomų fondų dalis — 2,635,000,000 dolerių numatoma skirti kariniams reikalams, o likusieji 1,307,100,000 ekonominei pagalbai.

Karinės pagalbos didžiąją dalį — 1,800,000,000 dol. gaus ginklais NATO, Bagdado pakto tautos, Pietryčių Azijos sąjunga ir kitos tautos Tol. Rytuose bei Azijoje. 835,000,000 dol. numatoma skirti 12 valstybių gynybos reikalams, didžiąją dalimi Korėjai, tautinei Kinijai, Vietnamui ir Turkijai.

Praeitais metais užsienio paramai prezidentas buvo prašęs 4,001,460,000 dol., tačiau kongresas tą sumą sumažino 550 mil. dol.

MURPHY BANDYS SUTAIKYTI TUNISĄ IR PRANCŪZIJĄ

JAV valstybės sekretorius Robert Murphy po pasitarimų su Jungt. Tautų gen. sekretoriumi Hamarskjöldu, išskrido į Londoną, Paryžių ir Tunisą, kur bandys įtikinti Prancūzijos ir Tuniso vyriausybės išspręsti ginčą gražiuoju.

Įtampa Tunise vėl padidėjo. Prancūzams suėmus keletą tunisiečių po atentato Remadoje, kur žuvo keli prancūzų kariai, Tuniso vyriausybė uždarė 4 prancūzų konsulatų.

W. Churchillis, kuris dabar eina 83 metus ir žiemą praleidžia pietų Prancūzijoje, sunkokai susirgo, bet gydytojai sako, kad gyvybės pavojaus nesą.

Published twice-weekly by American Lithuanian Press & Radio Ass'n. VILNIS, Inc. (Non-profit), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. Telephone: Henderson 1-6344. Issued in Cleveland every Monday and Thursday.
Editor: Balys Gaidžiūnas.
Second Class Mail Privileges Authorized at Cleveland, Ohio.
Subscription per year in advance: \$8.00. Established in 1915.
Single copy — 10 cents.

Du kart savaitinis, leidžiamas VILNIES, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radio D-jos (Inkorp. ne pelnui), 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: Henderson 1-6344. Išeina Clevelande pirmadieniais ir ketvirtadieniais.
Redaktorius: Balys Gaidžiūnas.
Antros klasės siuntos privilegija suteikta Clevelande, Ohio.
Prenumerata metams, iš anksto mokant \$8.00. Įsteigtas 1915 metais.
Atsk. Nr. kaina 10 centų.

GUVERNATORIUS TURĖJO GRĮŽTI NEPASAKĖS KALBOS

Vasario 16 d. rytą New York'e jau buvo gana gili sniego. Tiesa, po žeminiui traukiniai veikė normaliai, autobusai irgi dar pakenčiamai, jų stotys buvo ne taip jau sunkiai pasiekiamos, bet New York'o Lietuvių Tarybos valdovai nusigando, kad 4 val. p. p. numatytose iškilmėse gali būti nedaug žmonių.

Per bažnyčias ir telefonais pasisklido žinia, kad iškilmės nukliamos į kitą sekmadienį. Kelios dešimtys žmonių nesukubo to sužinoti ir buvo nuvykę iki salės.

New York'o angliškose laikraščiuose (gana kukliai) buvo pranešta, kad Lietuvos nepriklausomybės sukakties proga iškilmėse kalbės New York'o gubernatorius Harrimanas. Spaudos atstovai buvo pasirengę apsilankyti ir perduoti gubernatoriaus kalbą į spaudą. Bet viena radijo stotis apie 2 val. paskelbė, kad iškilmės atšauktos ir gubernatorius traukinio išvyko namo, į Albany.

Netrukus New York'o - Brooklyn'o lietuviai vieni per kitus patyrė, kad gubernatorius pasakęs, esą, nesvarbu oras, nesvarbu sniegas, ir nesvarbu, kiek žmonių susirinks. Jis buvęs pasirengęs kalbėti (ar pasikalbėti, jei tikrai susirinktų tik nedidelis būrelis), nes, esą, "Liepos 4-tą gi švenčiame liepos 4-tą, o ne 10-tą ar panašiai!" Kalbama, kai gubernatorius buvęs užsimojęs toje kalboje kritikuoti kaikiurius Stevensono pareiškimus. Todėl tikriausiai ta kalba, o kartu ir Lietuvos nepriklausomybės sukakties minėjimas, būtų buvusi spaudoje plačiai paminėta.

Deja, kai gubernatoriaus nusistatymas iškilmėse dalyvauti, nepaisant sniego, buvęs užtikrintas, iš tarybos vadovybės atėjęs pranešimas, kad iškilmės jau atidėtos... Gubernatoriui neliko nieko kito, kaip tik važiuoti namo.

New York'o lietuviai praėjusią savaitę tik apie tai ir tekalbėjo. Girdėti visuotinis nepasitenkinimas tarybos vadų sprendimu. Visi tvirtina, kad tikrai būtumėm dalyvavę — vien todėl, kad tai buvo pirmas kartas New York'e, kada pats New York'o gubernatorius atvyksta į Vasario 16 dienos iškilmes!

Ar visi tikrai būtų ir atvykę,

VASARIO 16-TOJI NEW YORKE

EMILIJA ČEKIENĖ

Vasario 16-jį New York'e daugelyje vietų buvo paminėta tos dienos išvakarėse, t. y., šeštadienį, 15-ą dieną.

Lietuvos Atsiminimų radijo vedėjas Jokubas Stukas, gilus patriotas, čia gimęs lietuvis, minėjimui pašventė beveik visą savo radijo valandą.

Lietuvos vicekonsulo New York'e A. Simučio žodis

Jis trumpai peržvelgė Lietuvos nepriklausomybės laikotarpį iki šių dienų. Tarp kitko sakė:

Iš tų 40 m. Lietuva tik 22 metus išbuvo nepriklausoma, kas tautos amžiuje yra labai trumpas laikas, o padarytoji pažanga yra viena iš didžiausių mūsų tautos istorijoje. Prieš 1918 Vasario 16 d., tariant poeto žodžiais, Lietuva buvo tamsi ir juoda, gyventojai daugumoj bėraščiai, net JAV politikai lietuvių emigrantų priskyrė prie tamsiųjų ir mažiausiai pageidaujamų tautų. Bet po 22 m. nepriklausomybės čia jau lietuviai skiriami skandinavių tautų grupei, vienai kultūringiausių Europoj. Ir kaip ne-

Kas ir kur?

• Lietuvos Nepriklausomybės Fondo narių visuotinis susirinkimas įvyks kovo 9 d., Lietuvių Piliečių Klube, Brooklyne, N. Y., 1957 m. apyskaitą priimti ir 1958-59 m. valdybą rinkti.

• Vasario 14 d. įvyko Tautinio Sąjūdžio centro valdybos posėdis, kuriame svarstyta tautinių organizacijų apsiųgungimo klausimas. LNT Tautinio Sąjūdžio atstovu nutarta palikti L. Sabaliūną. Svarstyti santykiai su PLB-ne ir kita.

• Lietuvos Atsiminimų radijas, vedamas J. Stuko, praneša, kad kovo 9 d., 4 val. p. p., New York'e per 13-tą kanalą bus duodama lietuviška televizijos programa.

• Aldona Šlepetytė, labai gerai išlaikiusi egzaminus ir gerai apgynusi disertaciją, gavo filosofijos daktaro laipsnį New York'o universitete.

• Hamiltono lietuviai užpildo didžiulį pastatą su kino sale, 10 krautuvių ir 21 gyvenamą butą pačiame miesto centre, pagrindinių King ir Main gatvių sankryžoje, kuris bus pavadintas Lietuvių Namais. Pastatas nupirktas už 173,000 dolerių, dokumentų sudarymo metu įmokant 35,000 dolerių. Namuose bus

įrengta reprezentacinė 800 vietų salė susirinkimams, minėjimams ir kt. parengimams.

• Hamiltono LB apylinkės pastangomis centrinėje miesto bibliotekoje atidaromas lietuviškas skyrius.

• Klaipėdoje, Rumpiškių gatvėje, esanti statoma Taikos Karalienės bažnyčia pagal arch. Baltreño ir Zdančiaus projektą. Statybos darbai prižiūrimi vyr. arch. T. Černiausko. Bažnyčia būsimi moderniško stiliaus su lietuvių tautinės architektūros bruožais.

• Giruliuose baigiama statyti televizijos retransliacijos stotis.

• Klaipėdos žvejai apgyvendinami pietiniame miesto pakraštyje, Pempininkuose. Su užrašu "Klaipėda" plaukioja 400 laivų, tačiau kurių tų laivų dalis skirta vien žvejybos reikalmams, nežinoma.

• Kauno Karo Muziejaus bokšto varpai, nuo karo pabaigos iki šių metų neskambėjo. Dabar jie, pertvarkyti, 6 ir 12 val. skambina muz. Dvariono dainos "Kur Nemunas teka" melodiją.

• Utenoje, kaip "Tėviškės Žiburiai", cituodami laišką iš Lietuvos, rašo, esą apie 8 tūkst. gyventojų. Miestas išplitęs į visas

priskirs? Lietuvos okupacijos pasėkoje JAV gavo apie 2.0 milijonų profesorius, kurie dėsto universitetuose, apie 300 med. gydytojų, apie 500 inžinierių ir k.

Žvilgsnis tarptautine prasme

Kai prieš 40 m., — kalbėjo toliau A. Simutis, — Lietuvos atstatymui priešinosi vokiečiai, rusai ir net lenkai įrodinėdami, kad ji nesugebės išsilaikyti, tai vėliau įsitikino, kad mes kultūriškai ir ekonomiškai daugiau progresavome už didžiąsias Rusiją ir Lenkiją. Lietuva savo egzistenciją pateisino. Ir kai po 22 m. Stalino ir Hitlerio dėka mūsų tėvynė vėl buvo okupuota, o mes auklėmės į laisvojo pasaulio sąinę, tai tik dabar likome išgirsti, kai laisvos tautos įsitikino, jog "audonasis teroras nepasitenkina vien mažyte Lietuva, bet plečiasi ir graso viso pasaulio laisvei.

Ateis laikas ir bolševikinės Rusijos ekspansija turės sustoti, jos akiplėšiškas imperializmas nuves į neišvengiamą susidūrimą su laisvuojančiu pasauliu, kurio pasėkoje, tikime, atgaus laisvę ir visos pavergtos tautos, jų tarpe ir mes.

Todėl turim budėti ir veikti, kad laisvas pasaulis mus neužmirštų ir šiais suaktyviniais nepriklausomybės metais ruošiamose mūsų laisvės demonstracijose itin gausiai dalyvauti, kad mūsų laisvės saukimas būtų sveikųjų išgirstas, — baigė vicekonsulas kalbą per radiją.

Lietuvos Nepriklausomybės Tarka į visuomenę

Radijo direktoriaus padėjėjas A. Kačanauskas paskaitė LNT atsiųstą Vasario 16 d. proga žodį lietuvių visuomenei, kviečiant tą dieną prisiminti visus tuos, kurie šlaikė Lietuvos nepriklausomybės idėją per kelias tautos laisvės neregėjusias kartas, kurie ją atgaivino, išskleidė ir įgyvendino, kurie bekovodami paaukojo savo asmeninę gerovę, sveikatą, laisvę ir net gyvybę, kurie pašventė jai savo gyvenimą, darbą, išmintį ir talentus.

Mums gyviesiems lietuviams šiandien lemia laikyti Lietuvos Nepriklausomybę ir kovoti dėl jos įgyvendinimo, kad nepaliktumėm nusivylimą mūsų tautos gyvenimui atžygiuojantiems! Taip pat labai jautriais žodžiais Lietuvos laisvės klausimą apibūdino per radiją Maironio mokyklos mokiniai, paruošti mok. A. Zubkienės.

Istorinė prasme plačiau kalbėjo PLB-ės Tarybos pirm. adv. J.

GREETINGS and BEST WISHES
To All The Lithuanian People
On Your National Holiday

ERNE E. SANTORA

CANDIDATE FOR

COUNTY COMMISSIONER

DEMOCRATIC PRIMARY MAY 6, 1958

puses iš kaimų pervežtais mediniais namais. Tik centre, kuris per karą buvo išdegtas, pastatyti 4 samai po 4-6 butus. Yra dvi vidurinės mokyklos (sujungtos su pradinėmis mokyklomis, buvo išvežti 3 sunkvežimiai, tačiau apie tolimesnį to archyvo likimą nieko nežinoma.

vis dar "tebetvarkoma" ir nėra atidaryta. Sakoma, kad už altoriaus sienoje rastas bažnytinis archyvas net iš 15 šimt., ir tų dokumentų į mokslo akademiją buvo išvežti 3 sunkvežimiai, tačiau apie tolimesnį to archyvo likimą nieko nežinoma.

D a b a r
p a t s l a i k a s

u ž s i s a k y t i

DIRVA!

• Vilniaus Katedra, kuri praeitais metais buvo paversta meno muziejumi, kilo laiško žiniomis,

Mes duodam ir iškeičiam Eagle Stamps

the MAY Co's 2 BASEMENT
DOWNTOWN—PUBLIC SQUARE

MAŽIAU KAIP
PASĖ KAINOS

PASINAUDOKITE
MŪSŲ

ŽEMIAUSIOMIS KAINOMIS

Buvę 69.50 populiarūs ir PATOGUS

INNERSPRING MATTRESS

arba Matching Box Spring

Tikri matrasai Bonanza! Mes nupirkom visą žinomo gamintojo atsargą! Ir mes dabar parduodam už šią žemą kainą! Jų gamyba garantuota! Stilius gražus su aukšniais brūkšniais ir patogiu viršum. Nėra įdubimų! Nėra iškilimų! Apžiūrėk rytoj!

Paštu ir telefonu užsakymai priimami...

Sauk CHerry 1-3000

The May Co.'s Basement Bedding Department
Downtown and On the Heights

CHICAGOJE

Dirva gaunama atskirais numeriais:

Margučio įstaigoje, 6755 So. Western Ave.
Marginių krautuvėje, 2511 W. 69 Street.
J. Karvelio knygyne, 3322 So. Halsted St.
Terros knygyne, 3333 So. Halsted St.
St. Ramanauskio kraut., 4559 So. Hermitage Ave.
St. Penčylos kraut., 4501 So. Talman Ave.
B. Siliūnų kraut., 4600 So. Fairfield Ave.
P. Ramanauskio krautuvėje, 1439 So. 49 Ave.

CHICAGOS
GYDYTOJAI

Tel. ofiso PProspect 8-1717
Rezidencijos RRepublic 7-7868

Dr. S. Biežis
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 West 63 St.
VAL: 1-3 popiet ir 7-8 v. vak.
Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas.
Seštad. tik nuo 1-3 val. popiet.
Rezid. 3241 W. 66th PLACE.

Tel. ofiso EVergrade 4-7376
Tel. buto GRaceland 2-9203

Dr. Juozas Bartkus
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Norvest Medical Center
2336 West Chicago Ave.
Chicago 22, Ill.
VAL: 1-3:30, 6-8:30 p. p. pirmad., antrad., ketvird., penktad.
Tik susitarus trečiadieniais.
11-2 p. p. šeštadieniais.

BEST WISHES
To All The Lithuanian People
On Your National Holiday

COUNCILMAN
JOHN F. KOVACIC

CANDIDATE FOR
COUNTY COMMISSIONER
DEMOCRATIC PRIMARY MAY 6, 1958

\$33
kiekvienas

Kelionė į Pacifiko kraštus (8)

SU AUSTRALIJOS LIETUVIAIS

JUOZAS J. BACHUNAS, Sodus, Michigan

Kodėl norėjau apsilankyti Australijoje? Kaip jau šių išspūdžių pradžioje buvau minėjęs, žinojau, kad Australijoje dabar esama gana daug lietuvių, ir mano lietuviška širdis traukė ten nuvykti ir pamatyti, kaip jie gyvena. Mačiau lietuvių ir jų gyvenimą Anglijoje, Vokietijoje, Šveicarijoje, Prancūzijoje ir Italijoje, kai ten lankiausi 1955 ir vėl 1956 metais. Dabar norėjau Amerikos, Kanados ir Europos lietuvių man pažįstamą gyvenimą sulyginti su Naujosios Zelandijos ir Australijos lietuvių buities sąlygomis.

Į visa tai pažvelgus, man susidarė tokia nuomonė:

Pirmoje vietoje, žinoma, stovi JAV lietuvių, ir savo skaičiumi ir savo ypač ekonominio gyvenimo lygiu. Toliau eiti Australijos ir Kanados lietuvių, kurių gyvenimo sąlygos ir įsikūrimo galimybės, kiek patyriau, yra maždaug panašios. Tik man rodos, kad Australijos lietuvių yra gražiau įsikūrę, namų prisistatę ir visa tai yra įgyje be tokio didelio nervų įtempimo, kuris pastebimas šiaurinėje Amerikoje.

Kaip buvau informuotas, per 80% Australijoje gyvenančių lietuvių dabar turi nuosavus namus, o prie jų dažnas dar turi gražų daržą ar sodą su daržovėmis, vaismedžiais ir galybėmis gėlių. Neretas išsilaiki ten karvė, o vištų tai turi kiekvienas. Namai daugiausia vieno būto ir vieno aukšto, moderniškai įrengti, su visais patogumais, — ko nebūtų galima pasakyti apie daugelio Amerikos lietuvių namus. Be abejo, daugumas jų nuosavybės įsigytos skolon, bet kas ir kur tų skolų neturi?

Po Amerikos, Australijos ir Kanados lietuvių savo įsikūrimo lygiu, mano nuomone, sekti Anglijos lietuvių, paskui Vokietijos, Prancūzijos, Šveicarijos ir Italijos. Negavau progos aplankyti lietuvių, mažesniems kolonijomis gyvenančių kitose Europos valstybėse, kaip Belgijoje, Švedijoje, Danijoje.

Esu girdėjęs, kad kai kurie lietuviai Pietų Amerikos valstybėse yra labai gerai įsikūrę, bet dar neteko pačiam pamatyti. Jeigu Visagalis mane dar pakankamai ilgai palaikys ant šios planetos, tai gal kitais metais ar kiek vėliau pajėgsiu išsiruoti kelionei ir į Pietų Amerikos lietuviškus kraštus. Perna buvau jau netoli, beplaukiadamas Karibų jūrose. Bet tokia buvo kelionės tvarka ir toks nepakeičiamas laikas, kad niekaip neteko aplankyti net Venezuelos lietuvių, nors būti teko visai to krašto pakrantėje.

Australija yra pertoli nuo Europos ir taigi nuo Amerikos. Tad labai nedaug mūsų tautiečių iš šių vietų gali vykti aplankyti savo tolimuosius brolius ir draugus Australijoje. Vienas, kitas ir trečias tačiau protarpiais nusidangina ir ligi ten. Ir man ne vienoje vietoje teko aptikti pėdsakus ir atsiminimus, kai Australijoje anuomet lankėsi pp. Kuraičiai ir kun. J. Prunskis iš Chicagos. Kun. Prunskis ten buvo, berods, 1954-55 metais.

Mudu su žmona tikriausia išsivežėme nemažiau gražius atsiminimus iš Australijos ir N. Zelandijos, negu ir prieš mus čia lankęsi mūsų pažįstami. Mes visada dėkosime N. Zelandijos ir Australijos lietuviams už tokį jų nepaprastą vaišingumą ir širdingumą, su sutinkant, priimant, suruošiant pasikalbėjimus ir pranešimus.

Kiek ir kur galėdamas, aš stengiausi atsirevanšuoti savo informacijomis, pranešimais ar pasikalbėjimais su lietuviškos spaudos atstovais. Taipgi, kur tik buvo sąlygos, rodžiau spalvotą garsinį filmą. Kiekvienoje kolonijoje į susirinkimus lietuvių prisirinkdavo pilnos svetainės. Kai kuriose vietose net po du kartus turėjau filmą rodyti, na, ir vis

vienu kitu savo gyvu žodžiu pridėti kokių paaiškinimų.

Australijoje mane daug klausinėjo apie lietuvių gyvenimą kituose kraštuose ir ypač Amerikoje. Teiravosi daugiausia praktiškų dalykų: pragyvenimo sąlygų, apie namų kainas, algas ir kitus aplinkos reikalus. Daug teiravosi apie pažįstamus, gimus, draugus, įvairius žymesnius visuomenės veikėjus. Dauguma laiškais susirašinėja su giminėmis ir pažįstamais, bet visvien nori išgirsti, ką gyvas žmogus čia pat žodžiu gali papasakoti.

Negaliu iš anksto nepadėkoti ir tiems, kurie padėjo paruošti mano kelionės pasisekimą Australijon. Tad nuoširdus dėkui prof. M. Biržiskai, Lietuvių Dienų leidėjui A. Skiriui ir redaktoriui B. Brazdžioniui, Broniui Ralaj, Dirvos redaktoriui B. Gaidžiūnui ir Vincui Rasteniui už suteiktas Australijoje bei N. Zelandijoje gyvenančių lietuvių pavardes ir adresus. Ypač dėkoju V. Rasteniui, kad jis malonėjo apie mano atsilankymą pranešti tiesiai lietuviams "australams", kurie toliau jau vietoje savo ruožtu man labai daug padėjo: numatė smulkesnį kelionių ir aplankytinų vietų maršrutą, parūpino viešbučius, rezervacijas lėktuvuose, numatė susirinkimų ar

pobūvių vietas, laiką ir galimybes. Tai didelis dalykas, kurio pats vienas iš anksto nepažįstamoje šalyje nebūčiau galėjęs tinkamai sutvarkyti. Tie asmenys Australijoje, prisidėję prie mano kelionės tikro pasisekimo, buvo:

B. Daukus, Sidnėjūje; A. Čičys, Canberroje; J. Meiliūnas, Melbourne; P. Lukošius, Adelaide; G. Procuta, Aucklande, N. Zelandijoje. Šie puikūs žmonės ir veiklūs lietuviai savo ruožtu vėl informavo kitus, kaip N. Zelandijos Liet. Bendruomenės Krašto pirmininką C. Liutiką ir Australijos Liet. Bendruomenės Krašto pirmininką p. Kovalskį ir kitus.

Ir taip prasidėjo mano niekad nepamiršimos "australijos dienos ir naktys". Nuo 1957 m. gruodžio 8 ligi gruodžio 15 d. Sidnėjūje ir jo apylinkėse... Nuo gruodžio 15 ligi gruodžio 18 d. Canberroje, Australijos federalinėje sostinėje... Nuo gruodžio 18 ligi gruodžio 26 d. Melbourne, jau už 400 mylių nuo Canberros... Viena diena buvo paskirta Geelangui, apie 40 mylių nuo Melbourne... Nuo gruodžio 20 ligi sausio 1 d. Adelaidėje, vėl už 400 mylių į kitą pusę... Nuo sausio 1 ligi sausio 3 d. — atgal į Sidnėjū, su viršum

HOME & FLOWER SHOW

9 PILNOS DIENOS!

PARODOS VALANDOS
Atidarymo Diena... 10:00 am
SEŠT., Kov. 1, 1 pm - 10:00 pm
KASDIEN... 11:00 am - 10:00 pm
Uždarymo Diena...
SEK., Kov. 9, 11 am - 10:30 pm
Išskaitant DU šėlt. ir sek.

KASOS KAINOS
75c. (su taksom)
Specialus CTS autobusas
patarnavimas į parodą
ir miesto Parking!

...plus a living re-creation
of a New England Village.

MARCH 1 THRU MARCH 9
CLEVELAND PUBLIC AUDITORIUM

- DECORATOR'S SHOWCASE
- KITCHORAMA
- 14 FLOWERING GARDENS
- FULL SCALE WESTERN RESERVE HOUSE
- "GARDEN GEMS" • 250 EXHIBITS

...plus a living re-creation
of a New England Village.

MY SINCERE GREETINGS
To All The Lithuanian People
On Your National Holiday

ALBERT S. PORTER

COUNTY ENGINEER

CANDIDATE FOR

GOVERNOR

DEMOCRATIC PRIMARY MAY 6, 1958

800 mylių... Sausio 3 d. 11 val. iš ryto laivu SS Monterey atgal į N. Zelandiją...

Vėlesniuose puslapiuose mėginsiu atskirai papasakoti savo išspūdžius ir susitikimus su šių lietuviškų kolonijų tautiečiais. Išspūdžius rašau trumpais laisvalaikiais, kelionėje, daugiausia laive. Gal įvyksta pasikartojimų, bet nebus galimybės juos ramiai ir nuosekliai apdirbti vėliau, kai jau visa kelionė būtų pasibaigusi. Nes juk tada bus nauji darbai, kitos pareigos ir rūpesčiai, o ir patys išspūdžiai nustos šviežumo. Tad nors ir nesu žurnalistas, mėginsiu dirbti, kaip daro žurnalistai, greitai, iš karto, nelaukiant. Pagal lietuvišką priežodį: kepk kėpsnį, kol ugnis karšta...

(Bus daugiau)

Best Wishes To All The Lithuanian People
On Your National Holiday

WILLIAM A. RUSSELL

CANDIDATE FOR
COUNTY COMMISSIONER

DEMOCRATIC PRIMARY MAY 6, 1958

5,000 sunkvežimių kasdien įvažiuoja į New Yorką ar iš jo išvažiuoja.

Nėra to blogo, kas neduotų gero: taip vadinamos "poison ivy" mažiavaisiais vaisiais minta apie 50 rūšių paukščių.

JAV laivynas turi sudedamą helikopterį. Mašina sveria 250 svarų, gali būti numesta žemėn su parašiotu ir sudėta — paruošta naudojimui vieno žmogaus.

Pirma elektrinė krosnis buvo pagaminta 1908 metais. Šiandien ji yra apyvartoje apie 13 milijonų.

60 specialių ekspresų kasdien gabena Anglijos žvejų sugautas žuvis iš uostų į šalies gilumą.

Australijos kengūrų oda tinka tiek batų, tiek pirštinių gamybai.

Pasaulyje yra 2,800 kalbų.

Čekų spauda praneša, kad vietos kalnuose alkanos lapės užpuolė ir papiauna stirnas.

90% Amerikos miškų gaisrų sukelti žmogaus. Iš šių 78% kyla dėl neatsargumo.

Mažiausios pasaulio valstybės yra šios: Vatikanas (apie 1000 gyventojų), Andora (5,000), Lichtenšteinas (14,000), San Marino (13,000), Qatar (20,000) ir Monaco (22,000).

17 žmonių iš šimto apakusių netenka akių šviesos dėl akių katarakto. 90% pastarųjų pagydomi operacijos keliu.

NUOSTABIŲ POŽEMIŲ ŠEŠĖLIUOSE

VLADĖ BUTKIENĖ, mūsų N. Zelandijos bendradarbė

III
Kitą rytą autobusas pavažiuojame į Ruakuri ir Aranui požemius.

Kiek Waitomo požemiai garsūs romantiškai, tiek Ruakuri savo dramatiškumu. Tai didžiausias iš trijų netoliese esančių požemių, išgrauztų tos pačios Waitomo upės.

Iš autobuso, kiek paėję vietinės augmenijos mišku, siaurais vingiuotais koridoriais leidžiamės į žemės gilumą pro nematomą paslaptinę krioklį, kurio tik užima tegirdime. Čia stalaktitai ir stalagmitai savo baltumu prilįgsta perlams.

Ruakuri požemiai žymūs ir tuo, kad čia 1953 metais buvo atrasta maža landynė su kelių rūšių moa kaulais. Moa — virš 10 pėdų aukščio besparnis paukštis, vietinių maorių gerai žinomas dėl skanios mėsos, bet išnykęs, dar prieš baltiesiems atvykstant į N. Zelandiją. Šioje oloje atrasti moa kaulai išsilaikė kelis šimtmečius. Manoma, kad moa, į olą įkritę, negalėjo išeiti ir taip žuvo nuo bado.

Maoriai naudojosi tik Ruakuri požemio prieangiu, slėpdamiesi nuo lietaus bei pasidėdami sumedžiotą grobį, giliau eiti jie bijojo. Vos 1904 metais jie tebuvo iširti, nors galutiniai dar ir dabar nėra žinomi. Čia yra mažiausiai 3-4 aukštai, sudėtingesni ir didesni, negu Waitomo.

Vaiduoklių takas

Iš pradžių didelė landynė toliau siaurėja, masyvūs stalaktitai ir stalagmitai puošia lubas ir sienas. 40 pėdų aukščio laiptais palipe, patenkame į siaurą tiesų koridorių, lyg architekto pagal tikslus matavimus iškastą

100 jardų ilgumo tiesų tunelį. Tai Vaiduoklių takas.

Juo toliau eidami, girdime griausmingą vandens užimą, o elektros šešėliai, lyg vaiduokliai, šmėkliškai atsimuša sienose. Vaiduoklių takas baigiasi dideliu erdviu rūsiu — senovės laikų povandeninės upės vaga, kur iš dešinės pusės vanduo užia didžiausiu triukšmu krioklio pavidale. Jis tik už 100 jardų, bet kažkur po žeme, ir tik vandens kritimas liudija jo buvimą.

Požeminiai kriokliai

Iš Vaiduoklių tako leidžiamės 30 pėdų žemyn į požeminę upę. Tai Waitomo intakas, kuris vėliau eina po grota. Apskritai, gerai apšviesta celė, kurioje stovime lyg ant kokios platformos, tolumoje ausis užtrenkias užimas sudaro iliuziją, lyg būtum kokioje nors didmiesčio požeminių traukinių stotyje. Iš tikro tai tik Ruakuri požemių srovė iš požemių tamsos išneria valandėlei ir, po apšviestą platformą rangydamosi, vėl pasineria į tamsą. Lyg vaiduoklis traukinys, momentui išnėręs pagąsdinti nekaltą praeivį, šios upės vanduo skuba vykdyti gamtos suplanuotus griovimo planus.

Nuo platformos tilteliu pereiname į kitą pusę, kur takas veda į plačią celę. Viena jos siena ir lubų dalis nubirus žemyn į didžiulę skeveldrų krivą čia pat, po mūsų kojomis. Atrodo, kad tai įvyko vakar ar neseniai, kaip prieš porą savačių, bet ant naujojo lubų ir sienų paviršiaus kabą stalaktitai liudija visai ką kita. Tas lūžimas turėjo būti prieš šimtus, jeigu ne prieš tūkstančius metų.

Ruakuri požemių legenda

Maoris Tane Tinori, kuris drauge su Fred Macc ištyrė Waitomo požemius, buvo tiesioginis žymaus maorių vado palikuonis, kuriam per lūpų lūpas buvo perduotas padavimas apie Ruakuri vardą. Čia noriu paminėti, kad maoriai, perduodami iš lūpų į lūpas, yra išlaikę visą generaciją vardaais, pradedant pirmuoju legendarinio karžygiu Maui, kuris N. Zelandiją, lyg žuvį, ištraukęs iš jūros gelmių.

To Tane Tinori proseniai, atsibastę į Waitomo apylinkes, įsikūrė stovyklą ir ruošėsi pulti kitos maorių kilties apgyventą Waitomo kaimą. Vienas jo vyrų, išsiųstas pamedžioti, surado požemį, kuriame laikėsi gaujos laukinių šunų. Nuo tada tie požemiai ir buvo pavadinti Ruakuri — laukinių šunų landyne.

Spąstais išgaudę šunis, Tane Tinori proseniai iš jų kailių pasisiuvo apsiaustus. Gražiausią ir didžiausią apsiaustą gavo jų vadas Tane Tinorau.

Nugalėjęs Waitomo maorių kaimą, pergalės ir atleidimo ženklą jis toje vietoje patiesė savo apsiaustą. Nuo to laiko ta vieta maorių vadinama: "Te Horanga o te kahu o Tane Tinorau" — "vieta, kur Tane Tinorau patiesė savo apsiaustą."

Tane Tinorau savo žmones apgyvendino prie Ruakuri. Jo kūnas maorių papročiu bu-

vo palaidotas atviroje vietoje, 50 pėdų virš Ruakuri požemių angos, ant uolos iškyšulio. Jo kūną užkėlė per didžiulį karaką medį, kurį po to nukirto, kad niekas neprieitų prie šventos maorių vado poilsio vietos.

Nuo uolos, kur randasi Tane Tinorau palaikai, iki olos viršūnės, kuri lyg stogas dengia jo kapą, yra apie 30-40 pėdų, ir ta vieta ligi šiol liko neprieinama. Vienas smalsuolis, nusileidęs virvinėmis kopėčiomis, ją nufotografavo ir sakėsi tenai matęs žmogaus kaulų palaikus.

Pagal maorių papročius kapai yra šventai neliečiamybė, dvasių saugojama. Taip karingo Tane Tinorau palaikai ir šiandien išsisi atvirame ore.

Žavingieji Aranui požemiai

Dėl tūkstančių baltų kalkės prigimties varveklų Aranui požemiai vadinami žavingais. Jie buvo surasti 1911 m., maoriui Aranui bemedžiojant šernus. Vejamas šernas pasislėpė tarp medžių ir vijoklių, kuriuos praskleidęs Aranui pamatė angą, vedančią į požemius. Už suradimą jis gavo 20 svarų pinigais, ir požemiai buvo pavadinti jo vardu.

Dėl spalvotų mineralų trūkumo žemėje Waitomo požemių kalkakmenių formacijos dažniausiai yra baltos. Aranui požemiuose 60 pėdų aukščio Katedra padengta įvairiausių spalvų ir formų stalaktitais, lyg ledo varvekliais, atmušančiais šviesą visomis spektro spalvomis.

Po kojomis telkšą vandens klanai lyg vendrodžiose atspindi sienas ir lubas, duodami žavingą vaizdą.

Šiuose požemiuose randame Laumių taką, Tylos šventyklą su baltų balandžių siluetais virš įėjimo angos, Kristalo rūmus, Sniego karalaitę, Jaunamartės gėlių puokštę, Alabastro koloną, Aladino kaverną su rytietiškoi-

mis figūromis, Rebeką prie šulinio su ašoiu vandens ant peties ir t.t.

Kai kur stalaktitai nuo lankytojų smarkiai nukentėję. Kad nuo to apsaugojus, dabar jie aptverti vieline tvora. Jais besigėrint, požemiuose ne vieną suima pagunda nusilaužti gabalėlį ir parsivežti namo, kaip suvenyrą. Deja, stalaktitai gražūs tik požemio sąlygose. Iš ten išnešti sudžiūsta, pajuosta, nustoja savo žavingumo.

N. Zelandijos turizmo sąjunga globoja visas šio krašto įdomybes, bet tų įdomybių yra tiek daug, kad prie geriausių norų turistui viską parodyti dar nėra įmanoma — per trumpa N. Zelandijos, kaip krašto, istorija, per daug įvairiausių galimybių.

Požemiai, kuriuos čia minėjau, viduje labai gražiai tvarkomi: įrengti turėklai, laiptai, tilteliai, gerai apšviesti. Tik retkarčiais nuo lubų nutyks vanduo truputį apteška galvą, bet tai tik padidina požemių įdomumą.

Šiame straipsnyje suminėju tik pačias garsiausias N. Zelandijos požemių vietas, kurios randasi šiaurinėje saloje. Panašių yra visoje N. Zelandijoje. Vienu metu teko gyventi kaime, kur netoliese buvo fabrikas, gaminas kalkes laukams tręšti. Ten irgi buvo požeminė upė, daug atvirų kalkakmenio sienų bei landynių.

Kai kur seniau jos buvo vertos pasigrožėjimo. Vieno ūkininko sodyboje tokia pusiau atvira grota, nusagstyta stalaktitais, buvo naudojama kaip scena koncertams, kaimo vaidinimams rengti, šiandien ten sukrautas šienas, ūkio padargai. Kitur panašioje vietoje matai prižiūstus aviganius šunis.

Tokiose vietose tik senų žmonių pasakojimai pilni romantikos, o ši diena — tiek vertinga, kiek ją pinigai galima atseikėti.

(Pabaiga)

Lietuvybės būklė Brazilijoje

Zenonas Bačelis, mūsų bendradarbis Brazilijoje

I
Lietuviai išeiviai Brazilijoje, tiksliau Sao Paulo mieste, žinomi nuo 19 šimtmečio pabaigos. Tačiau anais laikais jie nebuvo labai gausūs. Jiems suorganizuoti į tautinės veiklos vienetus trūko susipratusių vadovų.
Todėl pirmieji išeiviai čia tesiburdavo tikybiniais tikslais — atlikti tikybinės pareigos savąja kalba, pagal lietuviškus papročius. Neturėdami savų maldos namų bei savų kunigų, jie glausdavosi prie vietos arba kitų tautinių mažumų parapijų. Giedodami lietuviškas giesmes, jie stiprindavosi lietuviybėje ir skatindavo jai priaugančią kartą. Tačiau lietuvių palaikyti religinių indiferentių ir netikinčiųjų tarpe pasaulietinių organizacijų nebuvo.

Gyvenis ir platesnis lietuviškas judėjimas prasidėjo tik su masine emigracija, būtent, po 1926 metų. Tada jau pradėta rūpintis lietuviškomis organizacijomis ir savąja spauda.

1927 m. pasirodė Stankaičio lietuviškas portugalų k. vadovėlis ir Jodelio-Vagnerio lietuvių portugalų k. žodynelis. 1928 m. buvo išleistas Jodelio kalendorius "Šviesa" ir kun. Valačiaus giesmynas bei tikybos pradžiamokslis. 1929 m. išleisti du kalendoriai — "Švyturys" ir "Spindulys" ir Viktoro Kropo knygelės — "Meilės paslaptis" ir "Raudonkrūtinis".

Nuo 1930 m. pradeda atsirasti laikraščiai. Pirmasis — "Lietuvis Brazilijoje" buvo išleistas kun. Valačiaus. Vėliau tas laikraštis "Lietuvio" vardu, redaguojo Vanevicius, buvo leidžiamas konsulato.

Antras iš eilės laikraštis buvo "Garsas", leidžiamas L. Valiuko ir tęsiamas Majaus. Trečias laikraštis "Lietuvio Aidas Brazilijoje" buvo leidžiamas A. Sutkaus ir Uekaus.

Vėliau ėjo: "Pietų Amerikos Lietuvis", "Sėkmadienio Lapeilis", "Naujienos", "Lietuva", "Siršė", "Jaunųjų Katalikų Žiedas", "Giedra", "Šviesa", "Viltis" ir "Mažųjų Pasaulis".

Vienkart su spauda pradėjo steigti lietuviškos organizacijos. 1928 m. kun. Jeronimas Valaitis įsteigė Katalikų Bendruomenę, kuri buvo lietuvių parapijos užuomazga Sao Paulyje. Bendruomenė buvo užregistruota 1932 metais, kada lietuvių kolonijos kapelionu tapo energingas kun. B. Sugintas. Jo nuopelnais Sao Paulo lietuviai turi savo bažnyčią, kuri buvo pastatyta Lietuvoje ir Š. Amerikoje surinktais pinigais. 1936 m. kun. Sugintas perdavė kun. Ragažinskiui bažnyčią su gausia Katalikų Bendruomenės organizacija ir laikraščiu "Šviesa".

Antroji iš eilės organizacija buvo Brazilijos Lietuvių Sąjunga, įsteigta 1929 m. Pradžioje jai nepriklausė lietuviai mokytojai, o vėliau jos apimtis buvo praplėsta.

1930 m. Januško, Zičkaus, Kropo ir Puišio pastangomis buvo įsteigta sporto sąjunga Lithuanian. Prie jos buvo suorganizuota ir meno sekcija, kurios užklauso buvo sceniniai pastatymai ir švenčių bei minėjimų ruošimas. Vėliau prie sąjungos buvo suorganizuota Moterų Kultūros Draugija ir jaunimo organizacija Viltis. Maždaug tuo pat metu buvo susiorganizavęs lietuvių klubas su knygynu ir skaitykla.

Pradėjus kurtis organizacijoms, 1928 m. Vlado Eidrigevičiaus iniciatyva buvo sudarytas švietimo komitetas, kurio tikslas buvo rūpintis lietuviškosios jaunomenės švietimu. Pradėtos steigti lietuviškos mokyklos, nors ir be nuosavų patalpų. Dar tebesant kolonijos kapelionu kun. Valačiui, prie jo vadovaujamos šv. Antano parapijos buvo įsteigta pirmoji lietuviška mokykla.

1929 m., įsteigus Sao Paulyje Lietuvos konsulatą, pradėtos

statyti mokykloms nuosavos patalpos. 1930-37 m. su Lietuvos vyriausybės parama ir DULRO organizacijos surinktais pinigais gausiau lietuvių gyvenamuose rajonuose buvo pastatytos penkios mokyklos. Prie organizacijų atsirado keletas lietuvių chorų. Atrodė, kad lietuviškas jau ėjo į tinkamas vėžes ir daug nuveiks lietuviybei išlaikyti.

Deja, organizacijose greit atsirado politinių tendencijų ir komunistinės įtakos. Viena kita organizacija dėl nesutarimų likvidavosi, kitas likvidavo valdžia. Liko tik Katalikų Bendruomenė ir Brazilijos Lietuvių Sąjunga.

Kiek vėliau komunistų simpatikai įsteigė visiškai kairios pakraipos organizaciją "Rytas". O nesutarimai vis augo ir lietuviybės reikalai vis labiau šlijo. Padėčiai gelbėti buvo griebtasi kurti koordinacinį organą — buvo įsteigta Organizacijų Centras. Jis ėjo Katalikų Bendruomenės su Vyčiais ir Rytas. Brazilijos Lietuvių Sąjunga į Centrą nestojo.

Dviejų priešingų srovių organizacijų centras, neradęs bendradarbiavimo, po dvejų metų rietenų susilukvidavo.

Ta apvertkita lietuviybės būklė buvo žinoma Lietuvos vyriausybei ir visuomenei. Buvo bandyta per DULRO siųsti taikintojus ir koordinatorius. Vazinėjo K. Kasakaitis, Skipitis, Vaitkevičius ir Jūra. Tačiau derintojai reikalų nepataisė.

Organizacinė veikla tuo metu apsiribojė veik išimtinai Sao Paulo lietuviams, kurių tada buvo priskaitoma apie 8.000. Visoje gi Brazilijoje lietuvių galėjo būti 40.000.

Katalikų Bendruomenė galėjo turėti apie 1.500 narių. Daugumas tų narių buvo pasyvūs arba tiesiog vienu tikslu — neužmiršti Dievo ir bažnyčios. Kitos organizacijos gal ir turėjo visos drauge apie 200 narių. Vadinamais, koncertais, iškilminiais minėjimais jos pritraukdavo, be narių, dar keletą šimtų lietuvių. Tad praktiškai organizacinė veikla sukdavosi 20% Sao Paulo lietuvių tarpe, visų Brazilijos lietuvių tepaliesdama tik 5%. Reiškia, lietuvių masė lietuviškame judėjime nedalyvavo.

Tikro, pačių lietuvių surinkto, lietuvių skaičiaus Brazilijoje niekad neturėta. Lietuvių skaičiai imami iš brazilų statistikos. Kur, kiek ir kaip lietuviai krašte išisklaidę, nežinoma. Sao Paulo lietuvių organizacijos skyrių kitose vietovėse neturėjo. Bendrų viso krašto lietuvių konferencijų ir suvažiavimų nebuvo nė vieno.

Tokiomis sąlygomis, lietuvių išeivių masė, išsklidusi vietinių gyventojų jūroje, turėjo pradėti nufantazuoti. Jį paskubino dar ir kitos priežastys.

Masinės emigracijos bangą daugumoje sudarė vargingi, beprasčiai, carinės Rusijos vergovėje tautiškai užmigdyti piliečiai, palikę tėvynę jos sunkaus pradinio atsistatymo periode, neatpažinę nutautimui. Patekę čia į sunkias gyvenimo sąlygas, nenorėdami neremiami, pasidavė komunistinių agentų internacionalinei įtakai. Būdami tautiškai nesuipratus, jie neturėjo drąsos pasipriešinti nacionalinei valdžios politikai. O būdami išblaškyti, nepajėgė atsispirti ir aplinkos įtakai.

Organizacijos, kaip jau minėta, dėl susiskaldymo ir nesutarimų dinamiškos veiklos išvystyti neįsteigė. Daugiausia šia prasme pasidarbuoti galėjo lietuviybės tvirtovės — parapija ir konsulat. Deja, tų centrų vadovai nutautilimo pavojaus nežiūrėjo ir neruošė atitinkamų veiklos planų.

Parapija tiek pasidavė vietos kūrijos pageidavimams, kad vaikų katechizacija nuo 1936 m. pradėta portugalų kalba. O konsulat, galėdamas tvarkyti švietimą, to tinkamai neatliko. Tai juto vietos kolonija, Lietuvos vy-

GREETINGS and BEST WISHES
To All The Lithuanian People
On Your National Holiday

FRANK M. GORMAN

STATE REPRESENTATIVE

CANDIDATE FOR

COUNTY COMMISSIONER

DEMOCRATIC PRIMARY MAY 6, 1958

riausybė ir bažnytinė vyresnybė. Abu vadovai turėjo būti pakeisti kitais, tačiau dėl prasidėjusio karo ir Lietuvos okupacijos nebesusėpė.

Likę be savų vyriausybių, jie pasijuto savarankiškesniais ir pradėjo dar mažiau rūpintis lietuviybės reikalais. Jeigu kas drįsdavo šiuo reikalu prasiurti, jie greit tokį nutildydavo motyvuodami, kad yra žeminamas jų autoritetas.

Prie lietuviybės smukdymo reiškių, susijusių su tais asmenimis, tenka priskirti lietuvių kapelionato panaikinimą bei jo pertvarkymą į vietos parapiją ir dviejų lietuviškų mokyklų bei vieno vertingo žemės sklypo, vieno labdario padovanoto lietuvių amatų mokyklai statyti, pardavimą.

Dėl parapijos pertvarkymo, susijusio su pavojum netekti lietuvių statytos bažnyčios, lietuviai ligi šiol priekaištuoja parapijos šeiminkui, kad jis tai padaręs materialiniais sumetimais bei nenoru subordinuoti savąjį bažnytinę vyresnybę.

Dar labiau kaltina lietuviai Brazilijos Lietuvių Sąjungą, buvusį mokytoją ir konsulatą dėl mokyklų pardavimo. Primitama, kad jaunomenės švietėjai buvo geri lietuviai ir dideli patriotai tol, kol iš Lietuvos vyriausybės gavo algas ir piniginę parauą švietimo reikalams. Kai Lietuvą užgrobė bolševikai, ir pajamų šaltinis nutrūko, išryškėjo ir švietėjų veidas. Norėdami atgauti nesumokėtas algas ir kompensacijas už mokytojų laiką, sąjungos vadovai ir švietėjai nutarė parduoti Lietuvos valdžios statytas mokyklas. Konsulatas, kuris turėjo teisę tą pardavimą sulaukyti, tam reikalui irgi pritarė.

Tai žygis, kuriam pateisinti nesurandama nei moralinio, nei teisinio pagrindo. Vėlesnė, po karinė vietos lietuvių spauda jį palygino su nukryžiuoto Kristaus.

Greetings and Best Wishes To All The Lithuanian People On Your National Holiday

JOHN M. NOVAK

CANDIDATE FOR

2 YEAR TERM

FOR STATE SENATOR

DEMOCRATIC PRIMARY MAY 6, 1958

tvirtovių vadai, bei jų sargybinių ne tik nesileido, kad naujai atvykę tremtiniai, labiau besisieloją lietuviybės reikalais, jiems padėtų, bet dar stengėsi daryti įvairiausias kliūdis. Todėl ir po karo lietuviybės reikalai nepagerėjo, bet kaskart smuko.

Masinės emigracijos bangos senimas tarp savęs kalbasi išimtinai lietuviškai, tačiau jaunoji karta mažai jau besupranta, o dar mažiau besikalba tėvų kalba. Senimas, neišmokęs tinkamai vietos kalbos, su jauna karta 80% tesusikalba tik abiejų kalbų žargonu. O jauniosios kartos šeimose — gerai, jei rastume tarp savęs lietuviškai bekalbančių bent 5%.

(B. d.)

WATERBURY

Vasario šešioliktąją Waterbury sujaukė sniego audra. Puga prasidėjo šeštadienio vakare. Sekmadienio rytą orui nei kiek negerėjant, rengėjai — Amerikos Lietuvių Taryba — dar su skubom vakare numatytą viešą minėjimą atidėti vienai savaitei.

Pasigėrėtiną pusvalandį per WWCO stotį sekmadienio rytą surengė Waterburio skautų vietininkija. Programa buvo skirta angliskai kalbančiai visuomenei. Protarpiais skaitomas pranešimas patiekė labai kondensuotą ir rimtą informaciją apie Lietuvą, jos praeitį ir kovą dėl Nepriklausomybės. Tarpuose duota gražios lietuviškos muzikos pavyzdžių. Programai vadovavo sktn. R. Pakalnis, talkininkaujamas I. Janauskaitis ir R. Tonkūnaitis. Pranešimą pakaitomis skaitė N. Dumčienė ir R. Marūnas.

Pasikleisdami oro bangomis šią lietuviškąją informaciją, skautai turėjo nugalėti daug kliūčių: paruošti tinkamą medžiagą, iškovoti nemokamą pusvalandį ir, galiausiai, sekmadienio rytą, visokiam susisiekimui dėl audros sušlubavus, porą mylių atklampoti per pusnis į stotį. Kas sakė, kad mūsų jaunimas nesirūpina lietuvišku reikalu?

ALTS skyrius vasario 16-sios proga Nepriklausomybės Fondui savo susirinkime surinko \$2 dolerius.

Tremtinių Draugija ta pačia proga paskyrė po 5 dolerius NF ir ALTS.

Brooklyniečiai gyvena baimėje. Miestą pasiekiantieji plentai per eilę metų bus sujungti virš žemės paviršiaus pastatysimu keliu. Jau galutinai nustatyta, kad tie keliai kryžiuosis lietuviškoje miesto dalyje — Brooklynė. Daugelis namų ir įmonių bus sugriauta. Pagal projektą, darbas tęsis visą dešimtmetį, o nuosavybė supirkinėti tepardės už poros metų, tačiau jau dabar daugelis žmonių turi dėl to rūpintis.

Gyventojai kraustosis iš butų į kitus rajonus, namų savininkai negali rasti gyventojų tuštumas butams daug platesniame rajone, negu iš tikrųjų statybai numatyti, prekabininkai nustoja klientų. Po nelemtojo potvynio, šis metas brooklyniečiams yra bene kritiškiausias.

Jono Tareilos prieš 38 metus Brooklynė įsteigtoji ir dabar jo dukters Elenos vadovaujamoji vaistinė paminėtais sumetimais neseniai persikraustė į kitą miesto dalį.

V. Jono Tareilos prieš 38 metus Brooklynė įsteigtoji ir dabar jo dukters Elenos vadovaujamoji vaistinė paminėtais sumetimais neseniai persikraustė į kitą miesto dalį.

NEWARK

Metinis BALFO sk. susirinkimas

Pradžios metų rinkliava baigta. Kovo mėn. 2 d., sekmadienį, 12 val. parap. salėje šaukiamas metinis narių susirinkimas. Darbotvarkėje — valdybos ir k. kom. pranešimai, rinkliavos apyskaita, vald. ir k. kom. rinkimai, sumanymai.

Nurodytu laiku kvorumui nesusidarius, po pusvalandžio šalk. kitas susirinkimas, kuris bus laikomas teisėtu, nežiūrint susirinkusių narių skaičiaus.

PEENEMIUNDĖS BALTIEJI PIRŠTAI

Vertė L. S.

— Babs, — kreipėsi Charles Sims į ją. — Esate jūs jau matę naujo metodo oro nuotraukas?

Suinteresuotai kilstelėjo Constance galvą.
— Ne, dar neteko!

— Apie tai man prasiarė Frederick Winterbotham. Jį pažįstate ji?

Ji daug kartų yra mačiusi šį vyrą. Aukšto ūgio Royal Air Force karininkas. Dažniausiai jis būdavo civiliai apsirengęs. Priklausė slaptajam karinei žvalgybai.

— Jei turėsite laiko, ateikite sekantį antradienį, 16 val. į Aeronautic Supplement Corp. įstaigą, St. James Square. Ten ateis Sidney Cotton. Šis yra australas, specialistas oro nuotraukoms. Pasakojama, jog jis suradęs naują, ypatingą metodą. Ateikite. Ir aš tenai būsiu!

Po oficialių kalbų švenčiamo kanadiečio garbei, nuotauka pobūvyje pasidarė jaukesnė. Prasidėjo šokiai. Grupėje, kurioje sedėjo Miss Smith, kažkas apgailestavo, kad trūksta vieno svečio. Jo vardas atkreipė visų dėmesį: Duncan Sandys.

Bet šis vyras turi kitų rūpesčių. Žemieji Rūmai yra susirinkę nakties posėdžiui. Duncan Sandys karštai kalba iš savo atstovo vietos. Jaunas konservatorių politikas klausia karo ministerio — Hoare Belishą apie britų priešlėktuvinės apsaugos padėtį.

Duncan Sandys cituoja skaičius. Tai daviniai, kurie turėjo parodyti Anglijos silpnumą. Be perstojaus kalba jaunas atstovas į vyriausybės narius. Jis nori pažadinti "miegalius". Tačiau tik po kelių metų britų priešlėktuvinės apsaugos artilerijos viršininkas generolas Sir Frederic Pile, patvirtino:

— Nėra abejonės, kad Sandys visus išjudino iš apatijos. Jo reikalavimų dėka mes turime pakenčiamą krašto priešlėktuvinę apsaugą...

Bet minimame nakties posėdyje Duncan Sandys tesutinka pasipriešinimą ir netikėjimą. Ar neperdaug tas jaunasis vyrukas žino? Kaip drįsta jis cituoti vardus ir skaičius, slaptus davinius? Priešingoji pusė reikalauja valstybės gynėjo įsikisimo. Ji remiasi "Official Secret Act", kuris draudžia prisaikdintiems karininkams tarnybines žinias panaudoti viešumoje. O žemieji Rūmai — tai viešuma. Duncan Sandys savanoriškos teritorialinės armijos karininkas. Ir šis karininkas pasakoja tokius dalykus, kad žemųjų Rūmų nariai netikėdami kraipo galvas.

Sandys sumini Peenemiundės vardą. Jis remiasi anglų slaptosios žvalgybos pranešimais. Kol kas dar tik bendri įtarimai. Tačiau kodėl turėtų būti neteisybė, kad tame žvejų kaime vokiečių mokslininkai daro bandymus su raketomis? Su vokiečiais reikia rimtai skaičiuoti. Anglai neprivalo snauti.

Tik vėlai naktį ištūstėja žemųjų Rūmų atstovų suolai. Tai buvo audringas posėdis. Tik nedaugelis laikė Duncan Sandys kalbą rimta. Tačiau kai kuriuos tas reikalas sudomino. Prieš juos atsistoję klausimas: ką vokiečiai veikia Peenemiundėje?

Tuo pačiu klausimu domisi ir anglų slaptoji žvalgyba. Tam būtinai reikalingos oro nuotraukos. Tačiau kas jas padarys dabar, — 1938 metais? Žvalgybos karininkai galvoja apie Sidney Cotton. Jis yra ekspertas oro nuotraukoms ir kaip tik šiuo metu sušaukęs spaudos konferenciją.

— Kas tai yra? Uostas? Laivai? — Constance Babington Smith, "Aeroplane" žurnalo atstovė atidžiai stebi nuotrauką.

— Visas laivynas, jei aš teisingai matau, — sako fotoreporteris Charles Sims, žiūrėdamas per jos petį.

— O, ne! Ką jūs toje fotografijoje matote tėra plaukiojantieji ledų kalnai ties Neufundlando pakrante! — atsako Sidney Cotton.

— Čia nesvarbu objektas. Oro nuotraukos jau buvo daromos Pirmajame Pasauliniame kare. Taigi, čia nėra nieko naujo. Ir jūs žinote, kad vokiečiai toje srityje daug pasiekė... Čia jūs turi įdomausti fotografavimo techniką. Pagalvokite, — oro nuotraukos Labradore! Ten yra šaltis, ten yra ledas: žemėje, ore ir lėktuve. Kameros ir objektyvai turi apledėti!

Cotton nusiima nuo savo nosies akinus.
— Štai kur sensacija, štai kas naujo. Aš išradau metodą, fotokamerų apšildymą panaudojant lėktuvo motorą. Aišku?

1939 m. liepos mėn.: Startas į Berlyną

Sidney Cotton aiškina, kiti rašo.
— Ne vien virš Ledinuotojo vandenyno galime mes dabar fotografuoti ką tik norime... Dabar galimos oro nuotraukos ir iš didelio aukščio. Iš aukščio, kuris iki šiol visai nebuvo pasiekiamas.

— Tai bus gera reklama mano firmai, — galvoja Sidney Cotton, po spaudos konferencijos pakuodamas rodytas nuotraukas. Tuo metu jis pastebi vieną dar pasilikusį vyriškį.

— Mister Cotton, jūs padarėte išradimą. Jis mane įdomauja. Būtų jums geras biznis!

— Konkurencija? — draugiškai klausia Cotton.

— Ne, geras partneris, jei jūs to norėtumėte. Royal Air Force reikalingos oro nuotraukos. Svarbiausia Vokietijos. Ypač pramonės sričių, aerodromų, autostradų.

— Dabar, taikos metu?

— Taip, dabar! — atsako anas.

Truputį vėliau Sidney Cotton ir Frederick Winterbotham baigia aptarti slaptą bendradarbiavimą. Britų slaptoji žvalgyba pradeda vykdyti didelį planą.

Heston aerodrome viskas vyksta kaip patepta. Greitomis nupirktas "Lockheed 12A" lėktuvas išrodo visai nekalta. Tačiau toje mažoje, pilkai sidabrinėje keleivinėje mašinoje yra nepastebimai įtaisytos kelios foto kameros.

Jaunas kanadietis pilotas Bob Niven, kurį surado Winterbotham yra simpatiškas vyras. Jis ir Cotton puikiai sutaria. Juodu turės ilgą laiką bendradarbiauti. Naujajame darbe personalą keisti vengiama.

Po to prasideda kelionės. Vis Vokietijon. Savaitėm, mėnesiais. Cotton turi daug biznio draugų Berlyne ir daug reikalų pas juos. Skrendant ir grįžtant veikia lėktuvo foto kameros. Londonas yra patenkintas.

— Cotton, ar negalėtumėte kartą skristi labiau į rytus — Pietinę Pomeraniją? — vieną dieną klausia Winterbotham.

— Mums būtinai reikalingos Usedom salos nuotraukos. Ypač Peenemiundės!

(Perkelta į 5 psl.)

DETROITO LIETUVIAI

GRAZI RADIO KLUBO VEIKLA

Amerikos Lietuvių Balso Radijo Klubas po ilgokos pertraukos atidarė naują lietuvišką radijo valandėlę WCHB stoty, Inkster, Mich. Iš šios stoties kiekvieną sekmadienio rytą, tarp 9 ir 9:30 val. 1440 banga duodama lietuviška programa.

Klubui vadovauja valdyba, susidedanti iš 12 asmenų, kurios pirmininku yra adv. Casey-Kęstutis Ambrose. Jis yra žinomo visuomenininko Juozo Ambrose sūnus, kuris, eidamas savo tėvo pėdomis, aktyviai remia lietuvišką kultūrinę veiklą. Kai klubas neteko savo radijo valandėlės WILB stoty, praslinko jau ilgokas laikas, bet tai ne dėl klubo pirmininko ir valdybos kaltės, nes rasti radijo stoty, kuri leidžia duoti programą svetima (ne anglų) kalba nėra lengva. Bet adv. C. K. Ambrose pastangomis ir ši kliūtis nugalėta.

Programai vadovauja Jonas Kriščiūnas, kuris ją taip gražiai ir kultūringai sugeba praveisti, jog detroitiečiams tenka tik gėrėtis. Štai, vasario 16 d. Detroito buvo iškilmingai minima Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo 40 metų sukaktis. Radijo Klubas visą tos dienos programą laiką paskyrė sukačiai paminėti.

Programos vedėjas J. Kriščiūnas, pradėdamas minėjimą, perskaitė gražų Brazdžionio eilėrašį "Mano protėvių žemė" ir jausmingais žodžiais priminė lietuvių tautos kančias.

Po to kalbėjo adv. C. K. Ambrose anglų kalba, pabrėždamas, kad ši sukačtis nėra tokia džiaugsminga, kokia turėtų būti, nes mūsų broliai dar tebekenčia rusų priespaudą. Liet. Org. Centro vardu kalbėjo Dr. Karvelis, kviesdamas lietuvius į vienybę, į bendrą ir vieningą Lietuvos laisvinimo darbą. Savanoris kūrėjas Dr. V. Misiulis tarė jautrų žodį savanorių kūrėjų vardu.

Detroito lietuviai studentai išpildė "dainų ir poeinio žodžio pyne", kurią paruošė Pranas Zaranka. Kruopščiai paruoštą pyne išpildė studentai: Dalia Bulgarskaitė, Aldona Rastenytė, Valentina Pajaujytė, Jaunius Gilvydis, Narimantas Udrys, Jaunutis Jurgutis, Jurgis Jurgutis ir Juozas Polikaitis.

Liepos mėn. 28 dieną, 1939 metais skrenda Cotton ir Niven. Reichas kvietė skraidymo šventėn Frankfurte. "Lockheed" irgi yra registruota. Kelionė per kanalą ji atlieka labai trumpu laiku. Frankfurte visi stebisi, lėktuvą giria. Aukštį vokiečių karininkai, generolai teiraujasi apie techninius davinius.

Staiga Cotton ateina galvon nepaprasta idėja. Jis pakviečia vokiečių generolus ilgesniam skraidymui. Ir tuo metu, kai vokiečiai aukštai ore diskutuoja "Lockheed" gerąsias savybes, po jais dirba kameros ir fotografuoja draudžiamą Mannheim-Ludwigshafen zoną. IG dažų dirbtuves, anilino gamyklas, kur gaminama nitro rūgštis skiriamą Peenemiunde. Viskas fotografuojama.

Grįžti Cotton hori per Pomeraniją. Ar pasiseks su Peenemiunde? Nusileidus Tempelhofo aerodrome kurui papildyti Cotton nusigąsta. Karo aviacijos karininkas perduoda jam raštą. Ar jis išaiškintas?

(Bus daugiau)

GREETINGS and BEST WISHES
To Our Friends and Patrons

GRABLER MFG. COMPANY

6565 Broadway

Michigan 1-9260

Tautinės Sąjungos skyriaus rengtame Vasario 16-osios minėjime,

kurį vedė skyriaus pirmininkas adv. J. Smetona, kalbą pasakė Dr. Alg. Nasvytis. Jis iškėlė eilę galimybių, kurias organizuoti lietuviai gali svariau naudoti kovodami dėl tėvynės laisvės.

Meninėje programoje Birutė Augustinavičiūtė gražiai padėklamavo B. Brazdžionio ir G. Tulauskaitės eilėraščius. Neringa Karaliūtė gambiau pianu paskambino Mozarto ir Chopino kūrinius. Tai mūsų naujos jėgos, kurios pradeda darniai įsijungti į tautinius minėjimus, įnešdamos jaunos dvasios.

Po oficialiosios ir meninės dalies vyko vaišės.

Lietuviškosios muzikos vakaro programą

vasario 21 d. Public Library auditorijoje išpildė pianistė B. Smetonienė, solistė J. Krištolaitė ir Ciurlionio ansamblis, vad. muz. A. Mikulskio. Buvo išpildyti lietuvių kompozitorių kūrinių ir, paskutinėje dalyje, lietuvių liaudies dainos. Publikos buvo prisirinkusi veik pilna sale.

LB Clevelando apylinkės valdyba,

remdamosi JAV LB įstatais ir vyr. rinkimų komisijos taisyklėmis, sudarė apylinkės rinkimų komisiją, kurios pareiga pravesiti rinkimus, įvykstančius 1958 m. balandžio mėn. 27 d., į L. B. Tarybą ir Pasaulio Lietuvių Seimą.

Komisijos sąstatai:

Zigmas Peckus, pirmininkas, 1344 E. 68 St., UT 1-5793; F. Eidimtas ir A. Gailiūsis, vicepirmininkai, VI. Čyvas ir K. Matulionis, sekretoriai. Komisijos kiti nariai: E. Skrabulytė, F. Saukevičius, A. Andrašiūnas, R. Stravinskaitė, D. Prikockytė, J. Urbaitis, A. Mikoliūnas.

Paminėjo Vasario 16-tąją

Vasario 14 d. Clevelando Neringos ir Pilėnų tūntai bendroje sueigoje atšventė Lietuvos Nepriklausomybės 40-ąją sukaktį.

Ieškomas

Zelionka Petras, anksčiau gyvenęs Netonių vienk. Raudondvario valsė. Kauno apskr.

Ieško jo sesers vyras, Česlas Kostas, gvv. Raudondvario paš. Šilėlio km., Kauno rajonas — Lithuania.

GREETINGS and BEST WISHES
To All The Lithuanian People
On Your National Holiday

STEPHAN A. ZONA

FORMER MAYOR

CANDIDATE FOR

STATE REPRESENTATIVE

DEMOCRATIC PRIMARY MAY 6, 1958

Didelis Namų Pasirinkimas

Geriausie rezultatai perkant ir parduodant namus.

Kreipkitės pas Joną Nasvytį.
IV 6-1600

R. A. GALL REALTY CO.

421 E. 200 St., Euclid, Ohio.

(19)

Iškilmingoje dalyje įneštos vėliavos, sugiedotas tautos himnas, sukalbėta maldą. Susikaupimu pagerbti už Lietuvos laisvę žuvę lietuviai. Scenoje DLK Vytauto dr-vė pasirodė su montažu iš Lietuvos praeities. Vaizdėlių paruošė psktn. R. Vizgirdas. Šventės prasmę pagilino turininių pašnekėsiu Pilėnų tūntininkas vyr. skt. Pr. Karalius.

Šioje sueigoje skautai pradėjo telti aukas, už kurias Punksko lietuviams perka kankles. Sueigios dalyviams buvo parodytos kanklės, kurios netrukus bus pakely. Norima sutelkti lėšų dar skudučiams ir lietuviškoms plokštelėms.

Pakeltos į vyresnius laipsnius

Nepriklausomybės šventės sueigoje Neringos tūnto skautės buvo pakeltos į vyresniškumo laipsnius. Jaunesn. skaučių dr-vės Ramunė skilties skiltininkė psktn. Meilutė Juškenaitė pakelta į skiltininkės laipsnį. Živilė dr-vės skautė — Nijolė Kijauskaitė ir Eleonora Šenbergaitė pakeltos į paskiltininkės laipsnį.

Sueigoje paskelbtas LSS Pirmijos nutarimas, kuriuo ps. Eleonora Nainienė pakelta į skautininkės laipsnį.

Vasario mėn. 18 d. mirė senosios kartos lietuvis Jonas Narbutas,

kilimo iš Kauno. Prieš metus mirė jo žmona. Paliko 3 dukters, gražiai lietuviškai kalbančios.

Adelė — Veteranų ligoninės galestingoji sesuo, Albina — Gendrenienė — grožio salono darbuotoja ir Onutė — White Motor Co. tarnautoja.

Kelinti metai Onutė yra renama unijos atstovė. Ji yra mylima ir gerbiama ne vien jos atstovaujamas tarnautojų, bet ir pačios vadovybės, nes ji moka sumaniai ir teisingai ginti savo atstovaujamas tarnautojus.

Dirbančios White Motor Co. lietuvis didžiojoji turėdamos tokią energiją ir sumanę lietuvių unijos atstove, kuri nesivaržo pasisakyti, kad ji yra lietuvių, kaip daugelis kitų daro.

Jos tėveliui mirus, White Motor Co. dirbančios lietuvis jai reikią giliausią užuojautą.

Parduodama maisto prekyba

Proga su mažomis lėšomis įsikurti maisto prekyboj. Skambinti SH 1-6733.

Išnuomojamas 5 kambarių butas

su vonia. Antras aukštas. Garas. 1146 Dallas Rd. (prie Ansel Rd.). Gera vieta, prieš parką. Pagaudaujama suaugusieji. Telef.: SW 5-5552.

1958 M. KOVO MĖN. 2 D. CLEVELANDE BUS

KAZIUKO MUGĖ

RENGIA CLEVELANDO NERINGOS SKAUČIŲ TUNTAS MUGĖ ATIDAROMA 11 VAL. PRIEŠ PIET.

Mugėje —

medauninkai-širdys, sausainiai, saldainiai, lėlės, albumai, margučiai, Vilniaus verbos ir kitoki skaučių gaminti rankų darbeliai. Tuo pačiu metu apatinėje salėje bus galima pavalgyti šiltų lietuviškų valgių: (koldūnų, balandėlių, bulvinių dešrų ir kt.). Bus ir įvairių saldumynų.

5 VAL PO PIETŲ BUS SCENOS VAIZDELIS

P I R Š L Y B O S

Ateikite visi valgyti ir pažūrėti ką skautės paruošė.

L.T.A. Sambūrio susirinkimas

Kovo 2 d. 11 val. 30 min., tuoj po pamaldų, Dirvos patalpose šaukiamas L.T.A. Sambūrio susirinkimas. Bus svarstomi labai svarbūs, liečią mūsų skyrių klausimai, todėl visi nariai privalo dalyvauti. Atskiri kvietimai siuntinėjami nebus.

Vasario 16 gimnazijai remti 80 būrelis 1957 metų apyskaita

Būrelis nariais buvo ir po \$12 auoko: P. Ališauskas, J. Baranauskas, Vyt. Biliūnas, K. Budrys, V. Čepukaitis, O. Čepukaitienė, Alg. Dailidė, F. Eidimtas, I. Ignatavičius, A. Mikoliūnas, K. Morkūnas, J. Rastenis, N. Ropius, K. Senikas, Vyt. Senkus, J. Sirutis, J. Sniečkus, A. Spirikaitis, K. Tallat-Kelpša, A. Zakys, J. Žemaitis, Pr. Židonis. Po \$6 — D. Mekišius, O. Mekišienė, A. Vaitaitis, \$5 — J. Dulieba.

Viso surinkta 287 dol. Buvo likę iš 1956 m. \$12. Gimnazijai išsiųsta 300 dolerių.

Visiems būrelis nariams gimnazijos vadovybės ir globojamųjų mokinių vardu nuoširdus ačiū. Tikiuos, kad ir šiais metais visi išlaikysim ir naujų rėmėjų surasim.

A. Mikoliūnas, būrelis vadovas

Geriausias pirkiny

Kaip tik tas, ko jūs ieškote. Dviejų šeimų po 6 k. ir vonią (po tris miegamuosius). Du gaso pečiai, 3 garažai. Puikus vidur ir iš lauko. Graži aplinkuma. Denison rajone. Prašo \$19,900. Šaukit Frank Penkauską

PANGBURN REALTY CO.
448) Pearl * SH 9-1616

Geri namai

Dviejų šeimų po 6 ir 6 kamb. \$17,4 0.
Trijų šeimų po 5, 5 ir 3 kamb. \$21,000.

Vienos šeimos 7 k. \$14,800. Jei norite parduoti savo namą, šauk mus

Stanley Yacas, IV 1-9911
REALM REALTY
736 E. 200 St.

FRANESAMA...
NATIONWIDE'S
naujas

ŠEIMOS DRAUDIMAS

Vienas gyvybės draudimas padengia visą jūsų šeimą... net automatiškai kiekvieną naują prisidėjusį (po 14 amžiaus dienų) NE KIEK NEPADIDEJANT už mokamą vieną draudimą!

Skambinkit:

PAULINA MOZURAITIS,
Agentas
SK 1-2183

J. CIJUNSKAS
LAIKRODININKAS

Taiso ir parduoda laikrodžius apyrankes ir kitas brangenybes. Sąžiningas ir garantuotas darbas prieinamomis kainomis.

753 E. 118 St.
Cleveland 8, Ohio
Telef.: LI 1-5466

D E M E S I O ! GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

Persiuncia Jūsų sudarytus naujų daiktų siuntinius

į Lietuvą ir visus Rusijos kraštus, apmokant muitą siuntėjui. Gavėjas nieko neturi primokėti.

Galima siųsti iki 44 svarų, jeigu persiunčiamieji daiktai telpa dėžėje, kurios dydis nustatytas JAV pašto taisyklių.

Oro paštu galima siųsti iki 22 svarų. Maistą kartu su rūbais siųsti neleidžiama.

Istaiga yra naujai perorganizuota ir klientų patogumui naujose patalpose.

Mūsų pareiga kreipti didžiausią dėmesį į siuntėjui prieinamą apkašinimą, gerą patarnavimą ir greitą paketų pristatymą.

Naujose patalpose siuntiniai jau priimami.

Gauta urmo kainomis gerų vilnonių medžiagų ir odos. Šios prekės parduodamos siuntėjams savikaina.

Priėmimo valandos kasdien nuo 9:30 iki 6 val. Trečiadieniais nuo 9:30 iki 8 val. Šeštadieniais nuo 9 iki 3 val.

Adresas: 1313 Addison Rd., kampas Superior ir E. 71st St. Tel. UT 1-0806.

I. J. SAMAS JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai. Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

Mes kepame visokius pyragus, lietuvišką duoną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Cia Jus gausite įvairiausią vyną, alų ir geriausius mėsos produktus.

Kreipkitės į mus a būsit patenkinti

LIETUVIŲ KLUBAS

6835 SUPERIOR AVE. EX 1-1143

Lietuvių Klubo Direkcija, visus lietuvius ir jų draugus, kviečia nepamiršti 1958 m. lietuvių klubo.

Praieškite laisvalaikį su savais savuose namuose. Klubas turi įvėdęs garsiakalbius. Sėdėdami bet kurioje vietoje, galite klausytis muzikos, lietuvių radijo valandėlių. Visą laiką veikia televizijos aparatas. Penktadieniais veikia lietuviškų valgių virtuvė.

Atsilankę neapsiriksime, visi patogumai Jums.

WM. DEBBS PAINTING CO.

WM. DEBESIS

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
1132 Summit Dr. Cleveland 24, Ohio

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAIN 1-1778. REZIDENCIA: PENINSULA 2621

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgioli. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue ENDicott 1-1765

936 East 185 Street KE 1-7770

DIRVA

THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 1272 East 71 St., Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: HENDerson
1-6344. Redaktorius Balys GAIDŽIONAS (buto telefonas: GL 1-3976).

Estijos Vasario 24-toji

F. MACKUS

Estams vasario 24 yra tas pats, kas lietuviams vasario 16, latviams lapkričio 18. Tai laisvės ir valstybinės nepriklausomybės paskelbimo dienos, minimos nuo 1918.

Estija — tarp Baltijos jūros ir Peipuso ežero. Tai vandeni ir ežerų kraštas, nedidelis, kurio betgi vingiuotos pakrantės sudaro net penkis tūkstančius kilometrų.

Estai rami žvejų ir žemdirbių tauta, bet jų istorija yra nuolatinių kovų už savo laisvę istorija. Per jūrą estai gana anksti galėjo sueiti su kitu pasauliu, įgyti draugų, bet kartu ir priešių, kurie norėjo ją pavergti. Jau XI š. pradžioje rusų kunigaikštis Jaroslavas užima dalį Estijos, bet po 30 metų estai išlaisvina savo kraštą. Nuolat vedamos kovos su senovės švedijos gyventojais. XIII š. į Estiją įsiveržia danai ir krėžiočių ordinas. Išstius keturiasdešimt metų tęsėsi nelygi kova, kol kraštas buvo pavergtas. Keitėsi šeimininkai ir jų titulai, bet ne estai nelaisvės padėtis, kuri tęsėsi daug šimtmečių, iki 1918.

Tačiau, nežinūnt besikeičiančio spėjimų valdymo ir ilgus amžius trukusio jungo, estų tauta išlaikė savo kalbą, savo tautinę kultūrą. XIX š. ryšium su agrarinio santykių patvarkymais ir ekonominės pralėties pagerėjimu, estuose pradeda reikėti gyvas socialinis, ekonominis ir kultūrinis gyvenimas, tautinis gimimas, atsiranda eilė tautinių organizacijų, žemės ūkio draugijų, laikraščiai, renkama tautosaka, išleista didelė tautinė epinė poema Kalevipoeg (Kalevo sūnus), vaizduojanti legendarinę estų karalių ir ypač jo sūnų, kurio gyvenimas simbolizuoja pačios estų tautos kovas už laisvę. Iš viso, estai turi surinkę didžiausią folklorą, daugiau kaip 55,000 liaudies pasakų ir apie 200,000 liaudies dainų.

Dar 1913 J. Tumas-Vaižgantas, atvykęs į Estiją dalyvauti estų didžiulio teatro atidaryme ir pasveikinti juos lietuvių vardu, Vilnyje taip rašė: "Nuostabi tauta! Tokios energijos, tokio neatleidžiamo varymo savo darbo nei matyta, nei regėta... Prie nematytos įgimtos atkakybės darbe ir sumanymų vykinime jie nesiblaško į šalis, laikosi savo gimtojo krašto, nepritampa prie jokios kitos tautos, nes negali, kad ir paketiūtu. Estų, nelyginant, anglių, tokia kalbos mechanika, kad niekaip neleidžia nesuomiškų tautų žodžius ištarti... Jie, lygiai, kaip ir mes, lietuviai, neturi savo tėvynėje ne tikta privilegijų, nors tai būtų natūralus dalykas, bet nei lygių teisių. O dėlto, žiūrėk, ką jau yra padarę savo kultūrai".

Anglų literatūroje, pas Macaulay, yra garsus puslapis, kur išsilaivinusios tautos yra palyginamos su kaliniu, kuris, išėjęs iš kalėjimo, šviesos apakintas, iš

pradžių blogai stato savo žingsnius. Tas palyginimas, nors ir geras, bet netinkamas Baltijos tautos. Jos, išėjusios iš tautų kalėjimo, kaip buvo vadinama Rusija, dar išstius dvejus metus vedė savo laisvės kovas prieš bendrus jų laisvės priešus, norėjusius ją vėl suvaryti į naują ir dar žiauresnį kalėjimą. Ir šiuose žygiuose jos viena kitą rėmė: suomių parėmė estus pinigais, ginklais ir savanoriais, taip pat kiek švedai ir danai, angliai savo laivynu; estai vėlgi kovojo Latvijoje, lietuviai ir latviai laikė vieną frontą, kol jos išėjo laimėtojos ir naujieji Rusijos šeimininkai pripažino šių tautų nepriklausomybę ir visiems amžiams atsisakė nuo visų teisių ir teritorinių pretenzijų. Bet ne kas kitas, o vėl ta pati Rusija po 20 metų klastingai sulaužė visas sutartis ir savo geležine uždanga užsklendė šias tautas nuo laisvojo pasaulio.

Niekas šiandien laisvame pasaulyje neabejoja Baltijos tautų pažanga ir laimėjimais visose srityse ir jų aukštesniu gyvenimo standartu, pasiektu laisvės metais, palyginus su Sov. Rusija. Žurnalistas W. H. Chamberlin, dvylika metų gyvenęs Rusijoje, savo knygoje iškelia kaip revoliaciją, kad užsienio ambasados Maskvoje iki antrojo karo turėjo įsivežti maistą ir kitus vartojimo dalykus iš Baltijos valstybių — Estijos, Latvijos, Lietuvos ir Suomijos.

Keliolika jau metų tęsiasi nauja, žiauri okupacija. "Bet vieną kartą ateis laikas, kada pasaulinis gaisras sunaikins pragaros vartus. Tada Kalevo sūnus grįš atgal į Estiją kurti savo vaikams laimingą ateitį" — šiais žodžiais baigiasi estų tautinis epas Kalevipoeg, estų herojui pakliuvus į pragarą ir negalint iš jo vartų išsilaivinti. Ateis laikas, kada Estija, Latvija ir Lietuva vėl bus laisvos ir grįš į laisvų tautų bendruomenę.

Chicago ir Cicero

Inž. Jonas Jasaitis (LB Chicago apygardos pirmininkas) ir Antanas Gintneris (LB rinkimų Spaudos komisijos narys) šitaip man nupasakojo Chicago ALTO skyriaus suruoštą Vasario 16 d. minėjimą. (Jūsų korespondentas negalėjo tame minėjime dalyvauti).

Minėjimas įvyko vasario 16 d. Maria High School rūmuose. Dalyvavo per 1200 žmonių. Scenoje suvaidinti "Trys savanoriai" daugumai išspaudė ne vieną ašarą. Labai geras dalykas. Pagerbtas vyskupas Howard J. Carroll, kurio pastangomis, kaip jie tvirtina, atvyko į Ameriką apie 30,000 lietuvių. Buvo dar daug kitų vertingų ir turiningų dalykų ir asmenybių: Vysk. Vincentas Brizgys, Povilas Gaučys, Dr. Petras Daužvardis, Dr. Antanas

Trimakas, inž. Antanas Rudis, senatorius Paul H. Douglas, Dr. Antanas Rudokas. Prieš užbaigę pašokta Sadutė sužavėjo visus.

Bet vienas žmogus (ne tautininkas) Dirvos korespondentui sakė, kad tvarkos šį kartą buvo mažiau. Būk tai prie Blinstrubo būdave tiksliau, trumpiau ir aiškiau.

Antanas Rudis, inžinierius, pagerbė ir pavaišino vyskupą J. Carroll ir daug kitų Romos Katalikų tikėjimo žymių asmenybių po Vasario 16 d. minėjimo Maria High School. Dalyvavo apie 50 asmenų. Vaisės vyko maždaug tuo pačiu laiku, kaip ir Tautinės Sąjungos. Daugumas mano, kad inž. Rudis atliko gerą, patriotišką darbą. Jūsų korespondentas ten nebuvo kviestas — dau gir parašyti negali.

Povilas Dirkis, labai energingas karių Ramovės Chicago skyriaus pirmininkas, jūsų korespondento užklaustas, kodėl jis čia (tautininkų bankete) dalyvauja, atsakė: "Esu karys. Ten, kur stiprinama lietuvių tautos dvasia ir aš esu. Nemėgstu intrigu. Dėl tų intrigų apleidau savanorių sąjungos narių eiles. Bet aš esu savanoris. Tai mano teisė ir privilegija".

Vytautas Kasniūnas, įdomių "Tėvynės Vaizdų" autorius. Dvejus metus per "Margutį" ir net penkerius metus per Sophie Barcus radijo valandėles kalbėjo toms temomis apie Lietuvą. Da-

bar neturi laiko. Turi uždirbti sau duoną. Bet ir dabar žmonės reikalauja jo patriotiškų pranešimų. Jis yra Lietuvių Tautinės Sąjungos spaudos komisijos narys.

Cekienė Emilija, Mockus Kazys, Surdokas Cezaris, Rastenis Vincas ir dar keletas žurnalistų yra kviečiami būti JAV Lietuvių Bendruomenės Tarybos rinkimų Informacijos ir Spaudos komisijos nariais. Taitai buvo nutarta komisijos posėdyje, kuris įvyko vasario 13 d. Jaunimo Centre.

Benediktas Babrauskas, lietuvių rašytojų draugijos ilgametis pirmininkas, gyvena Cicero, Ill., bet pastaruoju metu mažiau matomas. Turi labai daug visokio su literatūra susijusio darbo. Be to, sustabdyti privatūs rašytojų pobūviai (kurie buvo praktikuojami keletą metų Cricagoje), tai ir pamatyti nebėra progos.

Dviejų dalykų užmiršti niekas negali: JAV Lietuvių Bendruomenės Tarybos rinkimai įvyks balandžio 27 d., ir nemažiau kaip 10 rinkimų gali siūlyti LB Tarybos kandidatų sąrašą, kuriame gali būti nedaugiau kaip 20 kandidatų. Kaidatų sąrašai turi būti patiekti iki kovo 10 d.

Masionis jau geras laikas redaguoja "Laisvąją Lietuvą" (redagavimą perėmė iš Vytauto

Staneikos). Masionui labai artimai talkininkauja Jurgis Volde-maras. Girdėti, kad yra kviečiamas atvykti į JAV vienas stiprus žurnalistas ir kalbėtojas (lietuvis) iš Anglijos, kuris vaidintų "Laisvoje Lietuvoje" svarbų vaidmenį. Tačiau atvykimo galimūmai nėra aiškūs.

Algirdas T. Antanaitis, LB tarybos rinkimų Spaudos komisijos narys, iškėlė tokias išdėmetinas mintis, vasario 8 d. posėdyje. JAV yra daug įvairių lietuviškų organizacijų vienetų (klubų, draugijų), sukurtų senosios kartos ateivių. Jos (tos organizacijos) galėtų įsijungti į Bendruomenę ir vaidinti labai svarų vaidmenį, visai nenustodamos savo nepriklausomumo ir ne-nublinkindamos savo praeities.

Kas ir ką gali rinkti? Tas lietiū Lietuvių Bendruomenę. Taisgi: rinkti gali visi pilnatiesiai lietuviai, įtraukti į LB apylinkių sąrašus. Į sąrašus traukiami moka tautinio solidarumo įnašus ir nejaunesni kaip 18 metų amžiaus. Būti renkamu į LB Tarybą turi teisę kiekvienas rinkikas ir rinkikė, nejaunesnis, kaip 25 metų amžiaus.

Pranas Lukoševičius, buvęs "Laisvosios Lietuvos" organizatorius ir administratorius, įsigijo naują ir gerą dažytojo specialybę.

Julius Šakelė

NEW

SHIPSTADS & JOHNSON

ICE FOLLIES

ARENA
Kovo 4 iki 16
K A I N O S:

Antr. ketv. vakaras 8:30 pm
Sešt. diena 1:30 ir 5:30 pm
\$3.00 \$2.50 \$2.00
Penkt. 8:30 ir sešt. 9:00 pm
Sekm. diena 1:30 ir 5:30 pm
\$3.75 \$3.50 \$3.00 \$2.00

BILETAI PARUODAMI
ARENA KASOJE
3700 Euclid Avenue
Atidara sek. — Pietūs iki 6:00 pm
Kasdien 10 am — 8:00 pm
RICHMAN BROS. 736 Euclid
Siųsk orderius gerai užpildytus

12 TIK DIENŲ
Šaukite
EN 1-3700
dėl
Rezervacijų

POPULAR PRICED SEATS 'TIL SHOW TIME

DAR NE LAIKAS NURIMTI!

NORS Lietuvos išsilaivinimo viltis dar neskuba giedrėti, lietuvių ryžtas ir pasiaukojimas tam siekimui neblanksta. Tegu jis dar stipriau pasireiškia švenčiant KETURIASDESIMTĄ LIETUVOS NEPRIKLAIMSOMYBES DIENĄ, 1958-jų metų Vasario šešioliktąją.

Atžymėkime šią sukaiktį ypatingai sukaupdami dvasines ir medžiagines jėgas Lietuvos laisvės kovai tęsti.

Lietuvos Nepriklausomybės Talka dalyvauja toje kovoje visomis šiuo metu prieinamomis priemonėmis. Tai yra visuomeniškos talkos darbas, atliekamas visuomenės paramos dėka. Kad darbas būtų dar vaisingesnis, šių jubiliejinį metų progą tvirčiau susikaupkim, stipriau ryžkimės ir gausiau mintimis ir darbais dalyvaukim Lietuvos laisvės kovoj per LIETUVOS NEPRIKLAIMSOMYBES TALKĄ ir jos darbą lėšomis remkim per LIETUVOS NELRIKLAIMSOMYBES FONDĄ.

LIETUVOS NEPRIKLAIMSOMYBES FONDO VALDYBA

Kviečiame susipažinti su LNF apyskaita ir LNT vykdomų bei numatomų darbų apžvalga. Kviečiame prisidėti prie tų darbų parėmimo grąžinant aukotojo lapelį su savo auka. Kviečiame nurodyti savo pageidavimus, kurių darbų rėmimą norėtumėt ypač sustiprinti. Kviečiame paskatinti savo pažįstamus prisidėti prie tų darbų ir padėti jų tarpe paskleisti LNF ir LNT pranešimus bei aukų lapelius.

Jei pranešimų ir lapelių neturit — išsikirkpit ir užpildykite šį:

Pavardė, vardas ir adresas

Cekius ar perlaidas prašom rašyti ne išdininko vardu, bet:

LITHUANIAN INDEPENDENCE FUND, Inc.

Lietuvos nepriklausomybės 40 metų sukakties progą Lietuvos Nepriklausomybės Talkos vykdomiems darbams paremti skiriu

Irašyta į LNF pajamų knygą 1958 m.

Izdininkas 1958 m.

Prašau siųsti dar tokias korteles su priedais, kurias perduosiu kitiems rėmėjams.

LIETUVOS KRONIKA

(1918. II. 16 — 1940. VI. 15)

Copyright by National Lithuanian Society of America, Inc.

Sudarė A. GERUTIS

1921 METAI

15. Kaune įvyko vokiečių evangelikų-liuteronų steigiamasis sinodo susirinkimas.

18-19. Klaipėdoje buvo gausingi darbininkų mitingai, kurių metu nutarta paskelbti visuotinį streiką kaip protestą prieš Klaipėdos miesto tarybos memorandumą, kad Klaipėdos kraštas būtų paskelbtas laisvu miestu.

19. Sveicarija pripažino Lietuvą de jure.

22. Lietuvos delegatas prie Tautų Sąjungos Galvanauskas pranešė telegrama T. S. tarybos pirmininkui, kad Lietuva negali priimti T. S. tarybos 1921. VI. 28 rezoliucijos, kol nebus įvykdyta suvalkų sutartis.

26. Telšių apskrities taryba nutarė paskirti šiaulių-Telšių-Kretingos geležinkelio statybai 3 milijonus auksinų.

31. Vilniaus žandarai suėmė visus lietuvius, kurie buvo atvykę į Vilnių dalyvauti vasaros mokytojų kursuose.

31. "Santaros" iniciatyva Palangoje įvyko Mažosios Lietuvos jaunimo suvažiavimas.

31. Šiauliuose prasidėjo pirmoji Lietuvoje mokslo priemonių paroda.

(—) Klaipėdos krašto direktorijos pirmininkas Altenbergas ir valstybės tarybos vicepirmininkas Krausas lankėsi Varšuvoje ekonominių derybų reikalais.

Rugpjūtis

1-2 naktį 200 lenkų kareivių puolė lietuvių moksleivių prieglaudą Viliniuje, išvartė daiktus, suėmė prieglaudos vedėjus ir vyresnius mokinius.

4. Švietimo ministerijoje įvyko profesorių pasitarimas universiteto steigimo reikalu. Ministrų Kabinetai įteiktas atitinkamas memorandumas.

15. Veliuonoje iškilmingai apvaikščiota vietinės bažnyčios, pastatytos DLK Vytauto, 500 metų sukaktis.

22. Sovietų Rusijos atstovas Kaune raštu užsienio reikalų ministerijai padėjo Lietuvos vyriausybei už pagalbos teikimą badaujantiems Rusijoje.

24. Į Charkovą išvažiavo Lietuvos įgaliotinis Ukrainai Maskvenskis.

26. Į Kauną atvažiavo Latvijos ministras pirmininkas ir užsienio reikalų ministras Meierovics ir krašto apsaugos ministras gen. Penikis.

27. Du Lietuvos karo aviacijos lėktuvai, kuriuos apgaulingu būdu pasigavo lenkų agentai, tarnavę Lietuvos kariuomenėje, nusileido Vilniaus krašte.

(—) Kilus opozicijai, iš Varšuvos sugrįžo Klaipėdos krašto direktorijos pirmininkas Altenbergas ir netrukus atsistatydino.

Rugsėjis

3. Hymansas pasiūlė savo galutinį projektą Lietuvos Lenkijos ginčui išspręsti. Su kai kuriais pakeitimais Lietuvos naudai, projektas rėmėsi 1921. V. 20 pasiūlymu.

11. Iškilmingai paminėta žemaičių vyskupijos 500 metų įsteigimo sukaktis. Ta proga paskaitytos dvi šv. Tėvo bulės. Pagal pirmąją Kauno katedra pakeliama į baziliką, antra — visoje žemaičių vyskupijoje skelbiamos 3 mėnesių jubilieus.

12. Lietuvos delegacija įteikė savo kontrpasiūlymą dėl Hymanso projekto. Lietuvos pasiūlyme sutinkama suteikti Vilniaus kraštui autonomiją Lietuvos valstybės ribose.

14. Lietuva pasirašė tarptautinį pasižadėjimą dėl tautinių mažumų apsaugos.

17. Kaune sudarytas komitetas Vilniaus krašto lietuviams remti.

20. Tautų Sąjungos taryba savo rezoliucija rekomenduoja Lietuvai ir Lenkijai priimti Hymanso 1921. IX. 3 projektą abiejų valstybių ginčui dėl Vilniaus išspręsti.

22. Lietuva priimta Tautų Sąjungos nariu.

23. Steigiamasis Seimas priėmė nutarimą, kad 1921. IX. 3 Hymanso projektas yra nepriimtinas.

24. Tautų Sąjungos pilnatis, išklausiusi Hymanso pranešimo apie Lietuvos Lenkijos ginčą dėl Vilniaus krašto, priėmė dėsminį tarybos 1921. IX. 20 rezoliuciją.

24. Klaipėdos krašte sudarytas Vyriausias Teismas, pradėjęs veikti 1922. II. 1.

28. Švedija pripažino Lietuvą de jure.

30. Danija pripažino Lietuvą de jure.

Spalis

1. Lenkų valdžios įsakymu, Vilniuje surengtas lietuvių švietimo įstaigų pogromas. Iš lietuvių gimnazijos ir mokytojų seminarijos rūmų išvaryti mokytojai ir mokiniai. Taip pat tuose rūmuose gyvenę gimnazijos direktorius M. Biržiška išmestas su šeima į gatvę. Mokiniai, išvaromi iš rūmų, giedojo protesto ženklą Lietuvos himną.

4. Norvegija pripažino Lietuvą de jure.

5. Lenkų policijos agentai išvarė lietuvių vaikus iš Vilniaus vad. didžiosios lietuvių prieglaudos.

3. Kaune įvyko miestų ir apskričių savivaldybių atstovų suvažiavimas.

14. St. Seimas priėmė Muzikos mokyklos įstatymą.

14. Suomija pripažino Lietuvą de jure.

13. Kauno miesto taryba priėmė protestą prieš lenkų žiaurų pasielgimą su lietuvių švietimo įstaigomis.

14. Kaune įvyko didžiulis protesto mitingas prieš lietuvių persekiojimą Vilniaus krašte.

16. Kaune atidengtas paminklas žuvusiems už Lietuvos laisvę.

25. Apaštališkasis Sostas paskyrė Mgr. Antonio Zecchini apaštališkuoju vizitatorium Lietuvos.

27. Užsienio reikalų ministras Purickis raštu atkreipė Tautų Sąjungos tarybos dėmesį į lietuvių gyventojų būklę Vilniaus krašte ir prašė paimti to krašto lietuvių savo globon.

28. "Vyriausybės žiniose" paskelbti potvarkiai, pagal kuriuos steigiami Centralinis Valstybės Archyvas ir Meteorologijos Stotis.

(Bus daugiau)

Mielam prieteliui

ATS. ARTIL. MAJORIUI

LEONARDUI JURKŠUI

mirus, jo žmoną ir sūnų nuoširdžiai užjaučiame

Jadvyga ir Jonas
Chmielauskai